

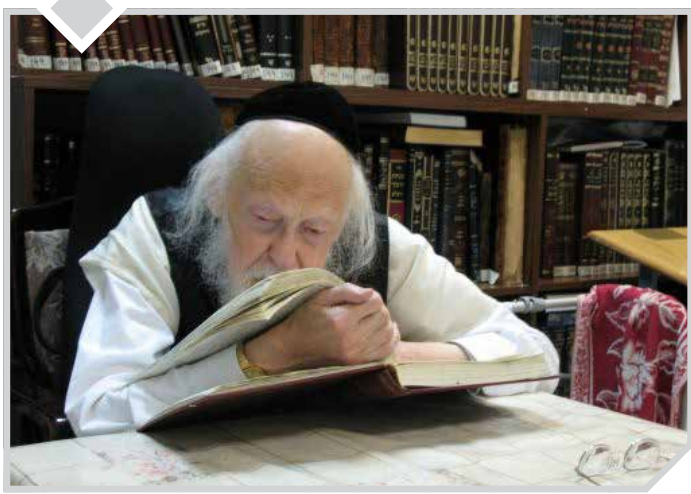
לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת דברים | גליון מס' 233 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

עלה רבי אריה ל'אהל שרה', אך בעמדו לפני מפתן הדלת שמע קול לימוד בחברותא. הוא תמה: הלא סיכמנו שאני בא לדבר איתו לבד, והנה הוא יושב עם חברותא. למחרת ניגש לזקני הרב הרמן בטרוניה: "אני ממש לא מבין, זו צורת ההתנהלות, שהמיועד ממתין לי עם חברותא?"

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א, רבה של שכונת 'עזרת תורה', שזכה ללמוד בחברותא עם מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

"אנשים חכמים ונבונים" (דברים א', י"ג)

יחיד ומיוחד היה רבינו הגדול מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, 'יחיד', אף במובן הצר של המילה: את גדלותו התורנית הנוראה רכש הוא לבד, בלימוד עצמי וללא חברותא, כידוע. כך היתה דרכו כל ימיו אשר חיה. עם זאת, לכלל זה היה יוצא מן הכלל, הלא הוא יבלדח"ט הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א, רבה של שכונת עזרת תורה. לצד זכותו הגדולה ללמוד עם מרן זצוק"ל בחברותא - בה יעסוק בן שיחנו שליט"א, זכה הוא ממנו גם לקרבה מיוחדת, כאשר מרן זצוק"ל מאיר לו פניו באופן מיוחד. ביקשנו, אפוא, מהתלמיד הוותיק, להתחזקות מעט ולגעת בשולי גלימת רבן של ישראל.

שליט"א מזקנו: "זקני, הגאון רבי יוסף הרמן זצוק"ל ("הכל לאדון הכל" א.ח) היה השדכן של מרן, והוא סיפר לי מפרטי התנהלות הדברים. מנהגו של זקני היה להתפלל תמיד מנחה גדולה ב'זכרון משה', יחד עם הגה"צ רבי אריה לוי זצ"ל, אשר סיפר לו יום אחד כי הוא מחפש שידוך לבתו מרת שיינא חיה. סבי הציע לו את הבחור המופלג - בנו היחיד של הגאון רבי אברהם אלישיב, הרב מהומל. לאחר דין ודברים בין הצדדים, סיכמו עם אביו של החתן המיועד על מועד שבו יבוא רבי אריה, אבי הבת, לראותו, להיפגש עמו ביחידות, ולהתרשם ממנו.

"אחרי הסתלקותו של מרן זצוק"ל", פותח הגרי"מ שטרן שליט"א, "ביקשו ממני שאכתוב עליו ספר. השבתי למבקשים כי הספר שאכתוב לא יהיה רק כרך אחד, אלא סדרה של המוני כרכים, רק שבכולם תופיע אותה שורה: הרב אלישיב ישב ולמד... לכן, גם כעת בחלוף השנים, אעסוק באהבה שאהב רשכבה"ג מרן הגאון רבי יוסף שלום זצוק"ל את התורה, ממה שחזיתי בעיני, ומה ששמעתי מפיו".

החברותא של המתמיד הצעיר

והוא פותח בתיאור עובדה העוסקת במרן, אותה שמע הגרי"מ

הבד"צ זימנו אליהם בדחיפות את ראשי משרד הבריאות, אלו באו לפנייהם והביאו עימם נציגות מבעלי הלולים, וכולם כאחד הכחישו בכל תוקף את העובדה שמבצעים זריקות בעופות... והנה רבי אברהם ראטה - הספרא דדיינא שנודע בפיקחותו - הבחין מיד שאין אמת בדבריהם. אז נעמד בלהט והזהירם על חומרת הדבר של אמירת שקר בפני בית דין שהשכינה שרויה בו...

הגאון רבי מאיר הלוי סאלאוויציק זצוקללה"ה בשיחות עם הרב שמעון יוסף מלר שיבדלט"א

"אנשים חכמים ונבונים" (דברים א', י"ג)

וכי לא ידענו שה'חפץ חיים' היה ילוד אישה?!

דיברנו אודות קטעי הסרט שנמצא לאחרונה בו רואים את ה'חפץ חיים' מגיע למקום ה'כנסיה הגדולה'.

וסיפר לי הגר"מ שהיה אחד שהתפאר באזני אחד מידידיו שיש לו חתן ת"ח בביתו, שיושב ולומד כל היום, אמנם כאשר נכנס אותו ידיד לחדר לימודו של החתן, ראה לתדהמתו את החתן עומד על סולם בקצה החדר ומצייר דבר מה על הקיר... לפליאתו מאי האי? הסביר לו הלה: "התחלתי לחשוב מה יהיה אחרי שאני אגמור את הש"ס בבלי, ירושלמי, תוספתא ספרי וכו', מה אני אעשה אז?! והחלטתי שעלי להתחיל ללמוד באופן יסודי את הכל מהתחלה, ולכן אני מצייר על הקיר את דמותו של אדם הראשון, וכן את דמותו של אברהם אבינו - שהכל יהיה יסודי וברור..."

בעיני, אומר הגר"מ, ההתלהבות שהיתה מהסרט החדש שמצאו על החפץ חיים, משולה לזה...

וכי לא ידענו שהחפץ חיים היה ילוד אישה?!

אני: אחד ממשפחת הראש ישיבה אמר לי בתגובה על חשיפת הסרט: "וכי גם אם היו מוצאים כמה דפים חדשים מהח"ח על המשנה ברורה, למשל, גם היו מתלהבים כך?! והרי זה מראה על מצב הדור שמתלהבים מכאלו דברים..."

האם ראש ישיבה מסכים לדברים אלו?

הגר"מ: ודאי שאני מסכים עם דברים אלו...

אני: זה רק מראה שיש עוד הרבה דברים, ורק צריך למצוא אותם.

הגר"מ: למה? הרי היית בבריסק, ואתה רואה שלא מצאת שם כלום...

אני: טוב, בריסק הרי נחרבה.

הגר"מ: נכון, אתה צודק. אפילו היהודי האחרון שהיה שם מאותה תקופה כבר איננו...

והחל לדבר איתי על ר' שלמה ויינשטיין ועל בתו שכיום היא הנחשבת כ'ראש הקהל' בעיר.

ער איז געווען 'א איש המעשה'...

אמרת להגר"מ שמעניין שכל מה שהיה לה'חפץ חיים' הוא הדפיס. הגר"מ: "ער איז געוועאן איש המעשה", וכל דבר שפעל, היה למעשה! הוא שמע שאנשים נוסעים לחו"ל, ופחד שלא ידעו הלכות, אז הוא חיבר את הספר 'נדחי ישראל'. הוא ראה שיש יהודים שנלקחים לצבא הרוסי ונתקלים בשאלות יום יומיות קשות, אז הוא חיבר את הספר 'מחנה ישראל'. הוא ידע שיש בעיה בדור של דיבורי לשון הרע, ולכן חיבר את הספר על לשון הרע, וכן עוד על זה הדרך.

והמשיך הגר"מ: שמעתי מעשה על ה'חפץ חיים', שבשנה אחת בזקנותו עשה סעודה גדולה ביום ההולדת, ומקורביו התפלאו מה ראה על ככה. עד שההין אחד מהם לשאול אותו על כך, וה'חפץ חיים' ענה לו: "הרי אני מעורר את כל הציבור לא לדבר לשון הרע וכו', ואם הייתי נפטר בקיצור ימים, הרי היה מזה חילול ה' גדול שאני שכל הזמן עוררתי על עוון זה, הסתלקתי בגיל צעיר, נגד דברי הפסוק בתהלים (ל"ד י"ג) 'מי האיש החפץ חיים אוהב ימים וגו' נצור לשונך מרע'. ולכן עשיתי סעודה שב'ה לא יצא חילול ה' על ידי..."

להיות מוכן להשיב בעולם העליון

הגר"מ הוכיח אותי על דבר מה, וכשזרזני לעשות כפי דבריו אלי,

אך ראה שאני מהסס בדבר ולא קל לי לקבל את דבריו באותו עניין, אמר לי כלהלן:

אספר לך מעשה ששמעתי מר' מאיר ליברמן. לאחר שרבי יעקב ריינס פתח את הישיבה התיכונית שלו בלידא, נסע אליו ה'חפץ חיים' בערב ראש השנה לומר לו 'גוט יאר', ואז ניצל את ההזדמנות ושאל אותו מדוע פתח ישיבה תיכונית? ומה יענה בשמים כאשר יתבעו אותו על כך? והמשיך ואמר לו החפץ חיים: "תראה. בשמיים צריכים לבוא מוכנים לקראת כל מה שישאלו אותך, וכאשר ישאלו אותך שאלה זו, אתה אולי תחשוב לטעון, 'מה אתם רוצים ממני? הרי בקרבת מקום אלי [העיריות לידא וראדין היו קרובות זו לזו] היה גר ה'חפץ חיים' והוא לא מיחה בידי על כך, ואילו רק היה מוחה לא הייתי עושה זאת. ולכן באתי אליך עתה לומר לך שטענה זו אל תחשוב לומר שם בעולם העליון" (כי אני אכן מוחה על כך)...

ע"כ סיפור המעשה שסיפר לי ר' מאיר ליברמן. והוסיף לומר לי הגר"מ: "קוקט וואס איז געווען דער חפץ חיים... מיט אזא וויטע קוק..." [-תראה מה היה החפץ חיים, עם כזה מבט למרחוק].

והרגשתי שהגר"מ מכוון בזה גם אלי, שאתן דעתי על העניין, שלא אוכל לטעון בעולם העליון שהגר"מ לא זרזני על כך, ועל כן הוא אומר לי כן.

אתן לך ברכה שלא תקלקל...

אמר לי הגר"מ שהיום סיפר לבני ביתו מעשה שהיה עם הגר"ז, שהוא (הגר"מ) היה עד לו, כאשר נלווה אל אביו פעם בשעת טיולו לצורך בריאותו, והנה בעודם מהלכים בדרך, קרב ובא לעומתם יהודי חסידי בעל משרה תורנית מכובדת, ובהבחינו במרן זצ"ל העומד למולו, ניגש אליו בדחילו, ואמר מתוך רטט והתרגשות, כהולך לקבל ברכה מ'רבי': "נוסע אני לחו"ל ורצוני שהרב יברכני כי אצליח".

מרן הגר"ז זצ"ל - ששנים רבות קודם לכן הכיר טיבו מתוך מעשה שהיה - השיב לאיש בנימה פסקנית: "יכול אני לברכך רק בדבר אחד - שלא תקלקל!" [ואלסט נישט קאליע מאכן]!

כעבור זמן מה התברר שאמנם הלה נסע בשליחות השלטון הציוני לחו"ל לגייס כספים עבור ה"מגבית המאוחדת", ועבור הצלחת הנסיעה הזו הוא בא לבקש את הברכה...

אני: הבאתי מעשה זה בספר, בשם הראש ישיבה, אך לא כתבתי את שמו של אותו אדם, רק כתבתי 'אדם נכבד אחד...' הגר"מ: כמובן שכך היית צריך לכתוב, ללא פירוט שמו.

היה זה בשנת תשל"ט כאשר צדה עינו של הגר"מ ידיעה כל שהיא לגבי חיסונים של עופות, ומיד התעורר אצלו החשש היכן מזריקים לעופות את חומר החיסון, ואם אין הדבר עלול לגרום לטריפת העוף, ושלח את אחד מגדולי תלמידיו, שקרובו עבד בזמנו ב'משרד הבריאות', כדי לברר אצלו אם אמנם נכון הדבר שמזריקים בעופות והיכן. כאשר השיב הלה שמזריקים את החיסונים בצוואר

העוף, שלח הגר"מ תיכף את תלמידיו אל עבר לשכת בד"צ העדה החרדית שבבנייני זופניק, כדי להביא את הדבר לידיעתם, ולעוררם על החשש הנובע מכך לכשרות העופות כולם.

הבד"צ זימנו אליהם בדחיפות את ראשי משרד הבריאות, אלו באו לפנייהם והביאו עימם נציגות מבעלי הלולים וכולם כאחד הכחישו בכל תוקף את העובדה שמבצעים זריקות בעופות... והנה רבי אברהם ראטה - הספרא דדיינא שנודע בפיקחותו - הבחין בעינו החדה מיד שאין אמת בדבריהם. אי לכך נעמד בלהט והזהירם על חומרת הדבר של אמירת שקר בפני בית דין שהשכינה שרויה בו, ועוד כהנה וכהנה.

עוד הוא מדבר, והנה לפתע פורץ בבכי מר אחד הלולנים שנוכחו שם - יהודי תימני שעלה שנים ספורות קודם לכן מתימן, והודה שאכן הם מזריקים חיסונים לעופות בצווארם, אלא שאיימו עליהם שאם יגלו את הדבר יסלקום תיכף מעבודתם. הבד"צ כמובן אסר בו ביום את העופות עד לבירור העניין [רבים זוכרים את הסערה הגדולה שהדבר עורר, כאשר ביום זה לך יומא דהילולא של האדמו"ר ה'בית ישראל' מגור, וכבר הוכנה אז סעודה גדולה עבור כלל החסידים הבאים מרחבי הארץ לרגל הירצוי, ועם זאת תיכף כאשר נודעה סערת העופות, זרקו תיכף ללא שיהיו את כל העופות שהוכנו עבור אלפי המשתתפים, על אף הפסד הממון הגדול הכרוך בכך].

הגר"מ שעמד על המערכה לא אמר די בכך, אלא שלח לברר בחו"ל אצל גדולי המומחים על השפעת הזריקות על העופות. באותם ימים נראה רבי מאיר ברנדסופר מידי יום כאשר שני עופות בידו, וסובב הלך ושוב בין ישיבתו של הגר"מ ששכנה אז בבתי וויטנברג, שם דן יחד עם תלמידיו הגר"מ על כל צדדי השאלה, הן מבחינה ההלכתית והן מבחינה המעשית, ומשם לבנייני זופניק מקום משכן הבד"צ.

הייתי יורד לעומק העניין

סיפר הגר"מ: בימים עברו, כאשר היה בא אלי אדם כלשהו ושואל אותי אף בדבר שמעולם לא ידעתי ולא למדתי, הייתי ללא התרגשות פותח את הגמרא ולומד את הענין לאט לאט - ובנוכחותו - ואז יורד לעומק הענין ואומר לו תירוץ טוב. היום לעומת זאת, כבר אינני יכול לעשות כן כלל. והנה כאשר באים לשאול אותי על דברים שאני בענין או למדתי, אני משתדל לענות, אך כשבאים ושואלים אותי דברים חדשים שלא למדתי, אני משתמט ואיני רוצה לענות, אולי הם חושבים שאני משתמט מהם מסיבות צדדיות, אבל האמת היא זו.

והוסיף לספר, שבסוף ימי רבי דויד'ל קארלינער הוא סבל מאוד משכחה, ופעם כשהגיע אליו משולח אחד נתן לו יד לשלום ושאלו לרצונו, וכששמע מה מבוקשו נתן לו מתת יד. המשולח שנהנה לראות את רבי דויד'ל לומד בגישמאק [-בהנאה ובטעם], נשאר לעמוד לידו. חולפות כמה דקות. רבי דויד'ל מרים עיניו שוב, מברכו לשלום ושואלו לרצונו. אמר לו המשולח: "זה אני, אותו אחד שהיה כאן כבר קודם..." והמשיך רבי דויד'ל ללמוד. חלפו עוד כמה דקות, והלה עדיין עומד ונהנה לראותו לומד, ורבי דויד'ל שוב מרים את

הנהג התרגז, הוציא את האקדה וקרא לעבר הבחורים: "מי שיתקרב אלי - אירה בו!". מיד הרגעתי את הבחורים, נגשתי לנהג ואמרתי לו: "שבת שלום! ה' יחזיר בתשובה את כל עמו ישראל!"

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על מצוות התוכחה

אחת מן התוכחות שאותן מזכיר משה היא: "ודי זהב" - מעשה העגל. "אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא: בשביל כסף וזהב שהשפעת לישראל עד שאמרו די, גרם להם לעשות את העגל" (ילקוט שמעוני רמז תשצז).

נמצא, שתמצית דברי התוכחה שאמר משה לעם ישראל היא, שכביכול אינם אשמים כל כך... היה להם זהב רב ולכן הגיעו לעשיית העגל...

מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע

רבי ישראל ויזניצא זצ"ל היה גאון בתורה, וכיהן ברבנות באחת הערים ברומניה. כרב המקום, נטל על עצמו גם את הדאגה לעניי עירו, ועשה זאת באומנות מיוחדת, בהיותו חביב ונימוסי, מקובל על הקהל ובעל דרך ארץ במידה מופלגת.

באחד הימים קרא הרב לגבאי שילוה אותו לטיול בחוצות העיר. בדרכם עברו ליד ביתו המפואר של מנהל הבנק העשיר, שנמנה על המשכילים. שלח הרב את הגבאי לדפוק על הדלת, ולשאול אם יאות להכניסם. הגבאי נקש על הדלת, והמשרת שפתח מיהר להכניסם, הושיבם בכבוד בסלון, ורץ להודיע לבעל הבית, כי רבה הראשי של העיר הגיע לביקור.

הזדרז העשיר ללבוש את חלוקו, ויצא לקבל את פני הרב. התיישב על כסאו, ברך את הרב לשלום, והמתין שיסביר לו את סיבת בואו. אולם הרב שתק ולא הוציא מילה מפיו.

שתק גם העשיר והמתין להסברים שלא באו. כך גם הגבאי - שהמהלך כולו היה סתום בעיניו.

כעבור דקות ארוכות רמז העשיר בעיניו לגבאי: מה סיבת הביקור הזה? והגבאי משך בכתפיו: אין הוא יודע. הרב לא שיתף אותו בכלום. לבסוף קם הרב, נפרד מן העשיר לשלום ויצא, כשהעשיר מלווה אותו בכבוד גדול. בפתח בית הרב חש העשיר שהוא אינו מסוגל להתאפק יותר ואמר: "ימחל לי כבוד המרא דאתרא, אך לא הבנתי לשם מה בא לביתי ולא אמר לי מאומה. האם רצה כבודו משהו?".

השיב לו הרב: "באתי לקיים מצוה, וברוך ה' שזכיתי לקיימה".

"איזו מצוה קיים כבוד הרב?" - נמלא מנהל הבנק בסקרנות.

נענה הרב ואמר: "חכמינו ז"ל אמרו, שכשם שיש מצווה לומר דבר הנשמע, כך מצווה שלא לומר דבר שאינו נשמע (יבמות סה ע"ב). באתי אליך וקיימתי את המצווה שלא לומר דבר שאינו נשמע".

נבהל העשיר: "יאמר לי כבודו איזה דבר לא שמעתי!".

"מדוע אומר?" - התחייך הרב - "רוצה אני להמשיך לקיים את המצווה שלא לומר דבר שאינו נשמע, שכן יודע אני שדברי לא יישמעו!".

"ימחל לי כבודו, אך מניין הביטחון שבאמת לא אשמע? אולי כן אשמע לדברים?" - טען העשיר.

חכך הרב בדעתו, ולבסוף אמר: "טוב, אומר לך. ישנה אלמנה מסכנה שלא שילמה את חובה לבנק, והבנק מתכוון כעת להוציא מבייתה ולמכור את הדירה. האלמנה המסכנה נזרקה לרחוב ממש. צריך למחוק את החוב שיש לה בבנק".

"אני רק מנהל הבנק ולא הבעלים שלו!" - התנצל העשיר - "איך מצפה הרב שאמחק חובות ללקוחות?".

צער עלה על פני הרב: "חבל, חבל, הכשלת אותי! הלא אמרתי לך שתיתן לי להמשיך לקיים את המצווה שלא לומר דבר שאינו נשמע. בשביל מה בקשת ממני שאספר לך?!".

הם נפרדו, ובלב העשיר נקרה אכזבת הרב מכישלון קיום המצווה 'שלא לומר דבר שאינו נשמע'... עד שלבסוף גמר בלבו לשלם מכיסו את חובה של האלמנה. הוא הודיע על כך לרב, שכמובן שמח מאד על שלא נכשל באמירת דבר שאינו נשמע.

הרי לנו, שגם לאנשים רחוקים אפשר לומר מוסר ולגרום להם לתקן את דרכיהם, אולם דרושה לשם כך חכמה מיחדת. זהו שאמר החכם מכל אדם (משלי ט, ח): "הוכח לחכם ויאבהך" - כשאומרים את הדברים בחכמה ובתבונה, הם נשמעים ומתקבלים.

אין ספק, אילו היה הרב מתיישב בבית העשיר, מספר לו את סיפורו

של האלמנה ומבקש שיתרום לה ביד רחבה, היה העשיר טוען שאין לו כסף ושהדבר לא מקובל, או במקרה הטוב, משתתף בתרומה סמלית. אך מאחר שפעל בחכמה - דבריו התקבלו.

הוכח תוכיח - אך לא תישא עליו חטא!

גדולי רבותינו שמרו מאד על קיום מצוות "הוכח תוכיח", אולם בד בבד שמרו על כבודם של מקבלי התוכחה, ודאגו שגם אחרים לא ישפילו אותם.

אמרו רבותינו ז"ל (יומא ט ע"ב): "בית מקדש שני מפני מה חרב? מפני שהיו שונאים זה לזה". הייתה ביניהם שנאה ולא היו מוכנים לוותר זה לזה. הם לא השכילו להבין, כי האדם שמוותר ומוחל לרעהו - הוא עצמו המרוויח הגדול...

תוכחה בעיתוי הנכון

העיתוי לתוכחה גם הוא צריך להיבחר בקפידה. לא כל עת וכל שעה כשרה לתוכחה.

בפרקי אבות (ד, יח) שנינו: "אין מרציין לאדם בשעת כעסו". לפעמים אדם מצהיר הצהרות מתלהמות: 'אני לא אתן להם, אני אלך איתם עד הסוף'... ואנשים מסביב מנסים לעצור אותו: 'מה אתה עושה?!' אך צריך לדעת ש"כעס בחיק כסילים ינוח" (קהלת ז, ט). אסור להוכיחו באותה עת, והדברים שיאמרו אז לא יועילו כלל. שום תוכחות שבעולם אינן נכנסות ללבו של הכועס. צריך לתת לו זמן להירגע, לשתות כוס קפה ועוגה, ואחרי שהוא שבע ודשן אפשר להתחיל לדבר איתו.

גם אז, צריכים לפעול בחכמה, לדבר איתו על נושאים שונים: איך הילד בתלמוד תורה? הכל בסדר איתו? איזה חסד עשה ה' עמך, כמה ילדים מסתובבים ברחובות, ואותך זכה ה' ביהלומים כאלו... כנראה שאתה חביב לפני ה' יתברך... ודרך אגב להכניס: 'לגבי מה שהיה אתמול, אני חושב שמסכן פלוני... אני יודע שאתה בטוח שהוא אשם, אבל...' וכן הלאה. בחכמה ובתבונה. רק לא בשעה שהוא כועס, שכן אז לא יועיל דבר.

צריך לזכור ש"כל הכועס - אפילו שכינה אינה חשובה כנגדו!" (נדרים כב ע"ב) נורא לחשוב על כך! אדם נכנס לבית המקדש, כלו אפוף קדושה וטהרה, וזוכה לקבל רוח הקודש, אך בשעת כעסו הוא אינו 'סובל' אפילו את השכינה, ואומר כביכול: 'עזוב אותי!...' נורא! לפיכך, אי אפשר להוכיח את האדם בשעת כעס. קודם כל יש להוריד את מפלס הכעס, ורק אז להתחיל לדבר איתו.

תוכחה מתוך אהבה

אמירת תוכחה היא אחד הדברים הקשים, ולא בכדי לא הוכיח משה רבנו את ישראל כל ארבעים שנה שהיו במדבר.

לפעמים אנו נחרדים לראות אנשים עושים מעשים מסויימים, אבל לפני שמוכיחים אותם קשות, מומלץ לדבר איתם ולנסות להבין מה הביאם למעשים כאלו. לפעמים התוצאות מפתיעות ובלתי צפויות לחלוטין.

בבחרותי שהיתי בשבת בבית הורי שבטבריה. כשיצאתי בשבת בבוקר

מן התפילה בבית כנסת, הבחנתי באחד האנשים שהתפלל אתנו עומד ומשקה את גינתו. הזדעזעתי. יהודי שהתפלל בבית כנסת משקה את הגינה שלו ביום השבת!

יכולתי לצעוק עליו: "שוטה שבעולם! מגיע לך סקילה! אתה משקה גינה ביום השבת!"

אך חס וחלילה! לא כך מוכיחים!

עברתי לידו ואמרתי לו: "שבת שלום! שמחתי לראותך בבית הכנסת!". הוא חיך והחזיר לי ברכת שבת שלום. ואני המשכתי בעדינות: "אתה יודע, ישנה הלכה בעניין השקיה בשבת... זה דומה לאדם שזורע בשבת".

הוא מיד אמר: "חס וחלילה. אני יודע שאסור לזרוע, אני רק משקה... מסכנים הפרחים, בחום הזה, ארבעים מעלות, הם עלולים להתייבש... אני לא עושה כלום, רק משקה אותם קצת, שלא ימותו..."

הוא דיבר בתמימות כזו, שהוציאה אותי מדעת... הוא היה בטוח שהוא שומר שבת למהדרין. הרי הוא הולך לבית כנסת, עושה קידוש ואוכל חמין, ורק קצת משקה שלא ימותו הפרחים...

אמרתי לו: "אתה רוצה שהפרחים יחיו ואתה תמות? מה קרה לך? אתה הרי ממית את עצמך!"

היהודי הזמין אותי להיכנס לביתו, להסביר יותר. נכנסתי והתחלתי לדבר אתו. התברר שהוא כלל לא ידע שאסור להשקות. "תאמין לי שלא ידעתי!", הוא התנצל, "אני שומר שבת ולא מדליק אפילו חשמל. לא ידעתי שיש איסור כזה..."

למדנו את ההלכות הללו, והוא כל כך הודה לי. בסופו של דבר הוא הבין שזה אסור, אבל הכל היה מתוך נעימות, ולא בצורה שהייתה גורמת לו להגיב: "אתה לא תאמר לי מה לעשות"... ואיך הגעתי לזה? על ידי שברכתיו בברכת 'שבת שלום' באופן מכובד.

כשיודעים איך לדבר אל אותם יהודים רחוקים, ומדברים אליהם מתוך אהבה וכבוד - זוכים לקרבם.

אין ספק, שיש הרבה דרכים לתוכחות, אבל אצלנו התוכחות בדרך הזו מתקבלות ומצליחות יותר, משום שהיהודים שאנחנו מתעסקים איתם אינם יהודים כופרים, אלא יהודים שיש להם אמונה רדומה בלב, שרק צריך להעיר אותה. "אם תעירו ואם תעוררו את האהבה..." (שיר השירים ב, ז)

זכורני שברחוב הסמוך היה נהג אוטובוס של חיילים. באופן קבוע הוא היה נוסע בשבת ברחוב לאחר השיעור שהייתי מוסר, כשהבחורים היו מלווים אותי הביתה.

כשראו הבחורים שדבר זה חוזר על עצמו מספר פעמים, התרגו אחד הבחורים וצעק לעברו: "חילול שבת! תסתלק מפה!"

הנהג התרגו, הוציא את האקדה, טען אותו וקרא לעבר הבחורים: "מי שיתקרב אליי - אירה בו!"

מיד הרגעתי את הבחורים, נגשתי לנהג ואמרתי לו: "שבת שלום! ה' יחזיר בתשובה את כל עמו ישראל".

ולא תאמינו, כיום אותו נהג הוא יהודי ירא שמים בתכלית, ובניו לומדים בישיבות. עד כדי כך.

(מתוך 'משכני אחרך')

הסוס שעמד בתוככי הבור הביט מלמטה למעלה בתדהמה על בעליו, מדוע מכסני מר בעפר?... והבעלים בשלו - מריק לתוככי הבור שקי עפר בזה אחר זה... ועדיין מביט עליו הסוס בעיניים מלאות פחד ובעתה עד... שראה הבעלים כי בכל פעם שהוא משליך עפר לתוך הבור קופץ הסוס לגובהו של בור, וכן יעשה שוב ושוב... מתחילה לא הבין הבעלים לשמחה וריקודין הללו מה עושים, עד ש...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על האמונה והביטחון בהקב"ה

איתא בגמ' (תענית כט.), כתיב (במדבר יד א): "ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא", אמר רבה אמר רבי יוחנן אותו היום תשעה באב היה, אמר להם הקב"ה אתם בכיתם בכיה של חינם, ואני קובע לכם בכיה לדורות.

נמצינו למדים ששורש חורבן הבית ומקור כל הגלות המר הלז, על חסרון האמונה בא לננו, שהרי זו היתה 'בכיה של חינם' שלהם - שהתרעמו על ה' כמו שנאמר בפרשתן (א כז) "ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ה' אותנו הוציאנו מארץ מצרים לתת אותנו ביד האמורי להשמידנו", ולא האמינו שיביאם אל ארץ טובה, ומכיוון שפגמו באמונתם השלימה שהקב"ה נמצא עימם תמיד בכל מצב, נסתבב החורבן הנורא, וכדאיתא במדרש (במד"ר טז כ) "ותשא כל העדה ויתנו את קולם", זה שאמר הכתוב (ירמיה יב ח): "נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה", אותו קול שבכיתם גרם לכם להיות שנואין, ונקבע בכיה לדורות.

נמצינו למדים שמעיקרי ה'תיקון' על החורבן, הוא ההתחזקות באמונה בהקב"ה אבינו אב הרחמן, השוקד בכל עת ובכל שעה על טובתנו, ושלא לבכות בכייה של חינם. ואף שעבודת ההתחזקות באמונה היא עבודת חיים, ואין לך רגע ורגע שאינו מחוייב להשריש בעצמו אמונת אומן בהקב"ה, אך בימים אלו שאנו מתאבלים על החורבן ששורשו 'בכיה של חינם', אזי צריכים אנו ביותר להעמיק ביטחוננו בקל הטוב. מעשה שהיה באחד מימי 'תשעה באב' בשנות המלחמה, כפי שהעידה אישה אחת מנכדי הגה"ק רבי הלל מקולמייא ז"ע (בת חתנו ר' יצחק אייזיק ליכטנשטיין זצ"ל), אשר נלב"ע לפני כמה שנים, שהפרידו אותה כמו רבי רבבות מאחינו בני ישראל מאמה ובעלה, והכניסוה לאחד המחנות. בהגיע יום תשעה באב הוציאו את כל דרי המחנה לחצר תחת כיפת השמים - ואותו היום יום בהיר בשחקים היה ללא שום זכר לעננים.

הרשעים ימ"ש ציוו עליהם לישוב על קרקע החצר, שהייתה מחופה באבנים משוננות ומחודדות בכדי שידקרו אותם ברגליהם, ועל כולנה העמידו מנגנים בכלי זמר - במינים ועוגב וכל צלצלי שמע, בכוונה תחילה לדכאותם ביום המר והנמהר תשעה באב עד דכדוכה של נפש.

אשה זו לא הייתה יכולה לסבול השפלה נוראה זו, ומתוך מעמקי לבה

זעקה: "אבינו שבשמים! לא למעני עשה, ואף לא למען כבוד עמך בית ישראל, אלא למען כבוד שמך יתברך ויתעלה, פתח נא את ארובות השמים וירד 'שלאקס רעגען' (גשם חזק בלשונם באונגרין) ויפסק חילול השם הנורא הזה".

תוך כמה דקות נראו עננים כבדים בשמים, ויפתח ה' את ארובות השמים והחלו לרדת גשמים עזים, עד אשר כל הרשעים הבריחו עצמם ומנגניהם אל תוככי הצריפים, אז נשמו גם כל היהודים לרווחה כשיכלו להיכנס אל תוככי צריפם. וסיפרה אותה אשה, שממעשה זה שאבו חיזוק במשך כל תקופת המלחמה, להאמין כי אבינו רוענו משגיח עלינו על כל צעד ושעל - בראותם שבתוך הסתר הפנים הגדול והנורא שומע הקב"ה את שוועת הזועקים אליו.

שמעו נא למעשה נורא שאירע בימות הקיץ (תשע"ט) ושמעתיו מפי בעל המעשה הרב שלמה פינחס שווימער שליט"א מתושבי קרית יואל שבמאנארא בארה"ב. בתחילת הליל יצא רש"פ מביטו, והנה הוא רואה בחור כבן 16 משוטט ברחוב סקונימונק פינת רחוק בארדיטשוב, והוא תוהה וטועה, תר ומחפש אחר איזה בית... רש"פ ניגש אליו ושאלו: "צדיק, במה אוכל לעמוד בעורך?". סיפר לו הבחור, כי הוא מתושבי העיר מאנסי ובה נמצאת ישיבתו, עתה לכבוד הקיץ שכרה הנהלת הישיבה בנין עבורם בעיר מאנארא ברחוב סקונימונק 441 בשכונה שליד 'קרית יואל' ושם אנו שוהים בימים אלו. היום

כל יומו בשיעורים וסדרים, וכאן מחמת טלטולי הדרכים (ושימוש את הרבי) נשתבשו לו סדריו, נאנח ר' מנשה ואמר: "רבש"ע, ווען וועט זיך עס שוין ענדיגן און אריבער גיין" (רבש"ע! עד מתי? אימתי יגמרו ויעברו מעלינו כל אלו הטלטולים?). והיה הדבר תוך כדי הלכו עם הרה"ק רא"א. כשמוע הרה"ק את דבריו עמד מלכת, ואמר לו במעין גערה: "א איד דארף נישט וועלען איבער קומען נאר אלעס מקבל זיין באהבה ובשמחה" (לא ימתין איש יהודי שיעברו מעליו זמני הקושי, אלא אדרבה יקבלם באהבה ובשמחה), וכה אמר ר' מנשה שהדברים נחקקו בלבו, ומאז לא התאונן במשך כל ימי חייו על שום דבר ומקרה שאירע לו.

וכן הדברים אמורים לכל צרה וצוקה המתרחשים ובאים על האדם, לברך ירך לבבו בראותו כל הרפתקאי דעו עליו, וידע כי כל הנעשה בעולם לטובתו ול'עלייתו' הם באים. ויובנו הדברים עפ"י 'מעשה שהיה' בסוס נאמן לאדונו, הלה היה עובד יומם ולילה עבור האדון 'כמו סוס'. האדון שנהנה מההכנסות שהסוס מכניס ל'אוצרו' בעבודתו המסורה, היה מרבה להיטיב עמו כגמולו הטוב, מאכילו ומשקהו ממיטב מאכלי הסוסים, ואף בית מדור ללון העניק לו כראוי וכיאות לסוס שכמותו... עברו הימים והשנים, והסוס החל להראות סימני זקנה, כוחותיו כבר לא עמדו לו, ומזמן לזמן הרגיש הבע"ב כי 'הכנסות' הסוס פוחתות והולכות, ואילו ה'הוצאות' סביב מאכלו ומשקהו לא פחתו במאומה, וכבר חישוב בעה"ב 'לשלחו בגט שחרור' - 'וכל הרוצה ליטול יבוא ויטול'... אבל מחמת הכרת הטוב לא הפקיר את סוסו נאמנו משכבר הימים. עד שביום בהיר הילך הסוס ברחובה של עיר ולרוב זקנותו לא ראה כהוגן ונפל ל'בירא עמיקתא' (בור עמוק) חמישים אמה, ואך בנס נשאר לחיות. עתה עלה בדעת בעה"ב - אכן, עד היום ריחמתי על סוסי הנאמן ולא שלחתי לחופשי - אבל בזו השעה משאירע לו כן, מותר לי לקיים בו "רק לא ירבה לו סוסים" (דברים יז טז), ו'שם תהא קבורתו'... פתח בעה"ב ב'לשם יחוד' לקיים מצוות 'קבורה', נעמד על שפת הבור והחל משליך לתוכו עפר למען יכוסה כל גופו וראשו כדת וכדין...

הסוס שעמד בתוככי הבור הביט מלמטה למעלה בתדהמה על בעליו, מדוע מכסני מר בעפר?... והבעלים בשלו - מריק לתוככי הבור שקי עפר בזה אחר זה... ועדיין מביט עליו הסוס בעיניים מלאות פחד ובעתה עד... שראה הבעלים כי בכל פעם שהוא משליך עפר לתוך הבור קופץ הסוס לגובהו של בור, וכן יעשה שוב ושוב... מתחילה לא הבין הבעלים לשמחה וריקודין הללו מה עושים. עד ש... ראה כי הסוס הולך ועולה מעלה מעלה, עד שיצא מן הבור כשהוא בריא ושלם בכל רמ"ח ושס"ה, או אז הבין כי אף שהוא בא לקברו ולכסותו בעפר, אבל הסוס השתמש ב'קבורה' זאת להעלות עצמו עוד ועוד על הר העפר שנעשה בבור תחתיות, עד שיצא לחופשי לגמרי...

ולדין: **אנא ממך, מנע קולך מבכי בשעה שהנך רואה כי פלוני רוצה ובא לקברך בחיים חיותך... אל תתפעל ממנו, כי חבילי עפר ואדמה שהלה משליך עליך אינם אלא 'הר' להעלותך למעלה להוציאך ולדלותך מבור גלותך ושפלותך.**

(מתוך 'באר הפרשה - תשע"ט)

חשתי כאבים עזים ביד, ולכן נסעתי הביתה לבקר אצל רופאי שבמאנסי שחיוה את דעתו שאין כאן כל בית מיחוש ב"ה, משם רציתי לחזור לשיבה, ואמרת' לנהג שיקח אותי לרחוב סקונימונק 441, וזה הדרייווער שכנראה לא ידע היכן מחוז חפצי, חשב לעצמו שאני אמור להגיע לשיבה הגדולה של קרית יואל ברח' סקונימונק, ולכן הוריד אותי כאן ברחוב סקונימונק פינת בארדיטשוב, ואיני מוצא כאן את השיבה שלי, שאיננה נמצאת כלל בין בנייני מגורים, ואיני יודע אנה אני בא".

לבו הרחום של רש"פ לא נתן לו להניחו לבדו, הזמינו לתוך רכבו והחל מחפש בגי' פי אס. שאלו את האדרעס רחוב סקונימונק 441 ולא מצא, אחר בירורים הבין כי 'רחוב סקונימונק' ארוך עד מאד, ואותו מקום שהבחור דיבר עליו הוא 'המשך' הרחוב, אבל בשכונה הסמוכה לקרית יואל (הנקראת היילעד מיל'ס). אז אמר הבחור לרש"פ: "בכל יום הננו הולכים לטבול במקווה שברחוב קארעץ כאן בקרית יואל, הבה ניסע עד שם, ומשם הנני מכיר את הדרך ואראה לך אותה". וכן עשו, כשהבחור מראה לרש"פ את הדרך, ורש"פ 'לומד' דרך חדשה, ושם ראה בנין ישן גדול ומורחב וממול יש נפלאות הבורא 'אגם מים' (Lake) יפה נוף, והכל בא על מקומו בשלום.

וכאן נתגלה תוקפו של נס, כי ביום המחרת נסעו הבחורים בספינות עלי מים, ואחת הספינות נתקיים בה 'ההופכי אגם מים' כשארבעת הבחורים שישבו בה נפלו לתוכי המים, שלוש מהם שחו בכוחות עצמם עד שפת הנהר, חוץ מבחור אחד שלא הצליח לשחות, ובאותו רגע נתקבלה 'קריאה' ב'הצלה' של קרית יואל, שבחור טבע ברחוב סקונימונק 441, ורק רבי שלמה פינחס, שכבר נסע לשם אתמול, ידע בדיוק המיקום והגיע לשם ברגעים אחדים (לא אמרו בבירור שמדובר ברחוב סקונימונק בשכונת היילענד מיל'ס, וע"כ לא מצאו את הכתובת בתוך הגי' פי עס), ורק הוא ידע והדריך את שאר חברי הצלה היאך מגיעים לשם.

את מי מצא כשהוא טובע? זה הבחור שהביא אותו אתמול הנה, וכאמור ידיו כאבו לו לכן לא הצליח לשחות כשאר חבריו, וכשהגיע לשפת הנהר כבר היה מלא במים העכורים והחמצן שלו היה במצב סכנה, מיד עשה בו 'עזרה ראשונה' ולקחו לבית החולים, כשהוא מדריך את שאר חבריו היכן הוא האדרעס סקונימונק 441, וכולם הגיעו רק כמה רגעים אחריו, ואילו היה גם רש"פ מאחר ברגע או שניים כבר לא היה את מי להציל... ובזכות טעותו של הנהג אתמול ניצלו עתה חייו, וכבר ברך ברכת הגומל בבית המדרש בשבת שלאחריו.

אז הבינו הכל, שלא 'טעה' הנהג של יום האתמול, ולא סתם הניח אותו בחור במקום זה, אלא באותה שעה כבר הכין לו הבורא את ה'הצלה' ממוות לחיים שיצטרך לה למחרת.

שמעתי מדודי כ"ק אדמו"ר רבי שמעלקא מלעלוב שליט"א, ששמע מבעל המעשה ה"ה הגה"צ הנודע בשערים ר' מנשה ראזענפעלד זצ"ל, וכך הווה מעשה: ר' מנשה הצטרף לנסיעה עם הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע כדי לשמשו על האנייה בלב ים בדרכו לביתו (מארה"ק לפולין). וכיוון שהיה לר' מנשה 'סדר יום' מסודר להפליא - כשהוא משכים קום בשעה 3-4 לפנות הבוקר וממלא את

רבי זונדל כשמעו נמלא פחד ואחזתו רעדה; הוא שאל את האדמו"ר מביאלה זצוק"ל: "הכיצד אוכל כעת בבת אחת לעסוק בתשובה, ממש לפני החופה?! הרבי היה צריך לעוררני על כך כמה ימים מקודם, כדי שאתעסק בתשובה כראוי!", כשמע הרבי את שאלתו, נסער מאוד...

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על ההתחזקות לתשובה

‘וּתְעַנּוּ וּתְאִמְרוּ אֵלַי חֲטָאנוּ לָהּ אֲנַחְנוּ בְּעֵלְהָ וּבְלַחְמֵנוּ’ (דברים א', מ"א)

משה רבינו אומר לעם ישראל: "ותענו ותאמרו אלי חטאנו", ובהמשך (פסוק מה) כתוב: "ותשובו ותבכו לפני ה' ולא שמע ה' בקולכם". אפשר לבאר, שבא הכתוב ללמד אותנו דרך התשובה: לא מספיק לומר 'חטאנו', אלא מי שחטא צריך לשוב בתשובה באמת, להתחרט על מעשיו הרעים שעשה, להתוודות בפה על חטאיו ולקבל עליו לבל ישוב לכסלה עוד, עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם, כדברי הרמב"ם הידועים (תשובה ב, ב) (על פי 'טיב התורה').

לפנינו כמה עובדות בטיב ההתחזקות בתשובה, שצריך לשוב אל בוראנו יתברך.

כאשר היה כבוד קדושת האדמו"ר מביאלה זצוק"ל מסדר קידושין, היה מנהגו לפני החופה, מיד לאחר שבירר את כשרות העדים, דהיינו שאין בהם פסול קירבה לחתן או לכלה ולא זה לזה, היה מנהגו לעוררם להרהר בתשובה, מחמת שהרשע פסול לעדות.

פעמים רבות היו העדים אנשים חשובים או רבנים יושבי על מדין, כגון בחתונות שבחצרות האדמו"רים וכדומה. מחמת כבודם של העדים החשובים, לא רצה הרבי לומר להם ישירות שעליהם להרהר בתשובה, שלא ישמע כמי שחושד בהם בדבר עברה, חס ושלום. לפיכך היה ממציא בחכמתו איזושהי שיחה על אודות דין כשרות העדים וחובת תשובתם, עד שהבינו רצונו - שיהרהרו בתשובה לפני שנגשים אל החופה.

בחופתו של אחד מתלמידיו נקרא הרבי לסדר קידושין, והנה מצא לפניו בתור 'עד קדושין' את הגאון הצדיק רבי זונדל קרויזר זצוק"ל, שהכירו היטב כאיש של צורה, תלמיד חכם וירא אלוקים.

הרבי שמח מאוד לפגשו. בטרם ניגש לסדר הקדושין פנה אל העדים במאור פנים, וכשחיוך נסוך על שפתי קדשו, אמר: "הנה לאנשים חשובים כמותכם, בוודאי אין צריך לעורר על חובת התשובה שצריך להרהר לפני החופה..."

רבי זונדל כשמעו נמלא פחד ואחזתו רעדה; הוא שאל את הרבי: "הכיצד אוכל כעת בבת אחת לעסוק בתשובה, ממש לפני החופה?! הרבי היה צריך לעוררני על כך כמה ימים מקודם, כדי שאתעסק בתשובה כראוי!"

כשמע הרבי את שאלתו, נסער מאוד; פניו התאדמו, ובאש קדשו

אמר: "וואס איז תשובה? [מהי התשובה?] חרטה על העבר וקבלה לעתיד! בהרהור תשובה של אמת, לעזוב כל הרע ולעשות הטוב, הרי כבר יצא מגדר 'רשע' וכשר לעדות!"

הוא הוכיח דבריו מגמרא מפורשת בפרק ב' דקדושין (מט:): "על מנת שאני צדיק, אפילו רשע גמור, מקודשת, שמא הרהר תשובה בדעתו", הרי מוכח שברגע אחד יכול להתהפך בתשובה שלמה. כך נפסק להלכתא ברמב"ם ובשולחן ערוך.

מעשה זה סיפר בעל המעשה, הגאון רבי נוטע גרובר שליט"א, שבחופתו הווה עובדא.

רבי זונדל עליו השלום היה מספר גם הוא מעשה זה בפני תלמידיו, ומוסיף שמטיב זה המעשה ניתן ללמוד כמה הלכתא גברתא, הן בהליכות קדשו של הרבי שנקט בתחבולה כיצד לעורר על התשובה בלא לבייש, והן ביסודה של תשובה. למדנו כאן דעת קדשו, שהגם שישנם תנאים ודינים בתשובה, שצריך בה וידוי בפה, והיא מחולקת לשלושה שלבים של עזיבת החטא וחרטה על העבר וקבלה על העתיד וכו', כפי שמבוארים כל דיני התשובה ברמב"ם (הלכות תשובה פרק א'. עיין שם), מכל מקום אין זה מעכב את יסוד התשובה. אף אם לא התוודה 'חטאתי' במו פיו ולא קיים כל התנאים, רק הרהר בליבו ביסודה של תשובה, הרי כבר יצא מגדר רשע והתקבלה תשובתו.

כחצי שעה לפני כניסת השבת, נכנס לפתע ללא התראה מוקדמת אורח לחדר: פוסק הדור, מרן רבי שלמה זלמן אויערבך זצוק"ל בכבודו ובעצמו. ואז פונה הוא ואומר: "רבי ישראל, אם לא תבטיחו לי שלא תורידו את המכשיר, אשאר עמכם כאן בבית החולים, ובמו ידי אתבר לכם בחזרה את המכשירים..."

הרה"ג רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א על הליכותיהם של גדולי ישראל

"אנשים חכמים וידיעים" (דברים א', ט"ו)

מכשירי הניטור צפצפו בקול מונוטוני. אבא, ראש הישיבה רבי ישראל גרוסמן זצ"ל, שוכב במיטה באפיסת כוחות לאחר התקף לב חמור. זה ארבעה ימים שהוא כבול למיטה בבית החולים 'ביקור חולים' ללא יכולת לקום.

עם שחר יום שישי פנה אבא אלינו, ילדיו, שסבבנו את מיטתו בדאגה כנה ועמוקה, ורמז כי דבר בפיו. התכופנו, ואבא לחש בקולות לא לו: "קחו אותי הביתה. אני לא רוצה להיות כאן בשבת". שוחחנו עם הרופאים, אבל אלו אמרו לנו כי אסור לו לעזוב את בית החולים, כי הוא נתון עדיין בסכנת נפשות.

כשאמרנו זאת לאבא, נתכרכמו פניו והוא אמר לנו: "לפחות את זה תורידו ממני", והצביע על מכשירי המוניטור שהיו על גופו הכחוש. "איני רוצה לחלל שבת, חלילה", הטעים אבא.

"אבל אבא, הגוף שלך חייב את זה", טענו בני המשפחה, אך אבא בשלו: "אני כבר לא חולה מסוכן. כרגע אני בתהליך הבראה, והמכשיר רושם סימנים על גבי הנייר וזה תולדה של 'כותב'. איך אני יכול להישאר עם זה בשבת?!"

אחי, רבי זלמן, מיהר להתקשר למעונו של פוסק הדור, מרן הרב שלמה זלמן אויערבך זצוק"ל, שעמו היה אבא בידידות נדירה, וסיפר לפניו את פרטי המעשה. הרב אויערבך צידד בעמדת בני המשפחה - שאסור לנתק את המכשירים, ואם הצוות הרפואי סבור כי זה למען בריאותו, הצדק עמם, וכך יש לנהוג.

אבא לא היה שבע רצון מהתשובה, וככל שהתקרבה שבת חרדנו לשלומו. לא ידענו מה הוא מסוגל לעולל ביראת השמים הנדירה הטבועה בקרבו. כחצי שעה לפני כניסת השבת, כשכולנו, בני המשפחה, מקיפים את מיטת אבינו, נכנס לפתע ללא התראה מוקדמת אורח לחדר: פוסק הדור, מרן הרב אויערבך בכבודו ובעצמו.

"באתי לומר לכם, ר' ישראל, את פסק ההלכה: אסור להוריד את המכשירים מהגוף. זה פיקוח נפש הדוחה שבת. הגעתי אליכם במיוחד לבקש שלא תסירו את המכשיר. הבטיחו לי שלא תגעו במכשיר!", ביקש הרב אויערבך מאבא, אך אבא לא אבה להבטיח. הרב אויערבך נימק את פסק ההלכה, ואבא החל לפלפל עמו כבימים הטובים. רצו באוויר פסקי הלכות ודינים, שרק הבקי בהם יכול היה

להשתתף ולהבין את השיחה בין הגדולים.

ואז פונה הרב אויערבך ואומר: "רבי ישראל, אם לא תבטיחו לי שלא תורידו את המכשיר, אשאר עמכם כאן בבית החולים, ובמו ידי אתבר לכם בחזרה את המכשירים!". אבא נכנע ואמר: "אם זה פסק הלכה, לא אתווכח..."

בפרשת ראה, נאמר אחד מיסודות היהדות הגדולים: "אחרי ה' אלוקיכם תלכו ואותו תיראו ואת מצוותיו תשמורו ובקולו תשמעו ואותו תעבדו ובו תדבקו". רש"י מביא בתמצות הלשון: "הידבק בדרכיו, גמול חסדים, קבור מתים, בקר חולים כמו שעשה הקב"ה". יסוד הדברים הם דברי חז"ל במסכת סוטה (יד, א): "מאי דכתיב אחרי ה' אלוקיכם תלכו? וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה? והלוא כבר נאמר כי ה' אלוקיך אש אוכלה הוא! אלא להלך אחר מידותיו של הקב"ה: מה הוא מלביש ערומים - אף אתה הלבש ערומים; הקב"ה ביקר חולים - אף אתה בקר חולים; וכו'.

לכשנתבונן ניווכח כי חז"ל נקטו דווקא דברים שמביאים להידבק במידותיו. והלוא הכתוב עצמו מביא רשימת דברים: **אותו תיראו ואת מצוותיו תשמורו ובקולו תשמעו ואותו תעבדו!** ולמה זה נקטו חז"ל דוגמאות אחרות של ביקור חולים וקבורת מתים?

בחז"ל מצינו הבטחות גדולות למי שמבקר את החולה - מלבד השכר הצפון לו בעולם הבא - כמו שאומרים בכל בוקר בתפילה: "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא... וביקור חולים". חכמינו אומרים (נדרים מ, א): "כל

ולפתע באמצע הניתוח הרגשתי כיצד לוחצים ומושכים לי את הוורידים... פתאום השתי רע ביותר, חולשה נוראה. לא יכולתי לדבר ולומר להם, אבל הם ראו במכונת הא.ק.ג. שיש איזו בעיה בלב. הם דיברו ביניהם מה לעשות...

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל על צפית לישועה

בציפייה לבואו. אבל מי שאינו מסתכל ולא מוטרד, זה מכיוון שהוא חושב שאין סיכוי שהוא יגיע. כך גם מי שמצפה לביאת המשיח, אך על פי שיתמהמה הוא מחכה בכל יום שיבוא, אזי הוא מאמין בבואו. אנחנו מתפללים על ביאת המשיח ועל בניין ירושלים. "תקע בשופר גדול לחרותנו", "השיבה שופטינו כבראשונה", "את צמח דוד עבדך", "ותחזינה עינינו בשופר לציון", תפילות על גבי תפילות. כך גם בברכת המזון אנו מבקשים: "רחם נא... על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך". מדוע התפילות שלנו אינן מתקבלות?

כתוב ב'כוזרי', ואני אצטט את לשונו: "התפילות שלנו כצפצוף הזרזיר". נשאל את האדם: מדוע אתה אומר 'ותחזינה?' הוא ישיב: כך אמרו לי להגיד... נתאר לעצמנו, מישהו מגיע אל המלך ומבקש בקשה, שואל אותו המלך: "אתה באמת זקוק לדבר שאתה מבקש אותו?", והלה משיב: "באמת אינני זקוק, אבל כך אמרו לי לבקש..." איזו בושה וחרפה לבקש דבר שלא זקוקים לו...

אומר ה'כוזרי': אם התפילות שלנו היו מעומק הלב, ובאמת היינו מבקשים 'ריבוננו של עולם, את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח!', וכך שאר הבקשות- אזי התפילות היו נענות, אבל התפילות שלנו 'כצפצוף הזרזיר'. כמה גדולה הבושה.

בזוהר הקדוש כתוב, שהשמחה שעמיד הקב"ה לשמוח עם בריותיו בעת הגאולה, לא היתה שמחה שכזו מבריאת העולם ועד סופו. ומי יזכה לשמחה הזאת? "כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה", ומי שאינו מתאבל, אינו זוכה.

אחת השאלות שישאלו את האדם, תהיה: "צפית לישועה?". מאז החורבן והגלות, צריכים על העת לצפות לגאולה השלמה. אבל רבותי, געוואלד, הבה ונתבונן: האם אנחנו באמת מצפים לישועה? אמנם כלנו אומרים: "כי לישועתך קיוונו כל היום ומצפים לישועה", אבל האם אכן המשיח חסר לנו באמת?

מישהו הגיע למשגיה, רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, וסיפר לו כי הוא צריך לנסוע לחו"ל לאיזה עניין. אמר לו המשגיה: "אינני מבין אותך, אתה תהיה במטוס ופתאום תהיה תקיעת שופר ותצטרך לחזור, ולא תספיק להגיע מחו"ל בזמן..."

מי שהכיר את המשגיה זצ"ל יודע שמעולם לא דיבר בבדיחות הדעת, אלא ברצינות הגמורה ביותר. יהודים של פעם המתינו בכל רגע ורגע לביאת המשיח. המציאות שלהם היתה "כי לישועתך קיוונו כל היום". הרב מבריסק היה מדייק שלא נאמר 'כל יום' אלא 'כל היום'.

כך אם היו שואלים פעם מישהו, אפילו אברכים צעירים, "היכן תהיה בליל הסדר?"- התשובה הטבעית היתה: "בעזר ה' יגיע המשיח ונעלה לירושלים, אבל אם חלילה הוא לא יבוא- אהיה בליל הסדר אצל השווער". זו אינה מידת חסידות או דרגה מיוחדת. את זה יתבעו מהאדם - "צפית לישועה"!

הרמב"ם בסוף הלכות מלכים (פרק יא הלכה א) כותב: "וכל מי שאינו מאמין בו אם מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה רבנו". דברים מפורשים כותב הרמב"ם. "וכל מי... שאינו מחכה לביאתו", האם יש למישהו איזה 'קולא' בחיוב זה? היום כאשר פוגשים מישהו בחו"ל ושואלים אותו: "נו, ר' יענקל', מתי תיסע לארץ ישראל?" הוא משיב: "כשהמשיח יבוא", וכוונתו- אולי בעוד מאה שנה, מי יודע? ואם מישהו חייב לי שלוש מאות דולר ואני שואל אותו: "משה, מתי תחזיר לי?" הוא משיב: "אם ירצה השם, עד ביאת המשיח אחזיר לך". כוונתו ברורה: אל תצפה לראות את הכסף בקרוב... זה נקרא 'שאינו מחכה לביאתו'.

אומרים אנו כל בוקר ב'גדל': "ישלח לקץ הימים משיחנו, לפדות מחכי קץ ישועתו". אל מי ישלח הקב"ה את המשיח לפדותו? אל אלו המחכים לישועה.

כיצד מחכים?

אם הייתי אומר לכם, שהרב אלישיב צריך להגיע לבית המדרש, מי שבאמת היה מאמין שהוא אמור להגיע, היה ניגש כל כמה דקות אל החלון, להסתכל האם הוא כבר הגיע. הוא לא היה רגוע כל הזמן,

היום כאשר פוגשים מישהו בחו"ל ושואלים אותו: "נו, ר' יענקל', מתי תיסע לארץ ישראל?" הוא משיב: "כשהמשיח יבוא", וכוונתו- אולי בעוד מאה שנה, מי יודע?

שמחזירים את הילד מחדר ניתוח, אמרו לי שברוך ה' הכל עבר בשלום, רק אז חזרתי לעצמי.

אנשים עוברים ניתוחים קשים בראש, בלב, וכאן - ניתוח קטן של ילד, היה לי כל כך קשה לסבול. ומדוע? כי הרגשתי זאת בעצמי קודם לכן.

זה מה שדורשת התורה- להרגיש את השני. להיות נושא בעול. "ואהבת לרעך כמוך". אל תחשוב רק על עצמך, אלא גם על הזולת. לפני המלחמה בתשכ"ז, למדתי בשיבת סלבודקא, אנשים רעדו מפחד באותם ימים. והנה השי"ת ריחם על עמו, ותוך ימים ספורים היתה ישועה גדולה. אני לא זוכר מימי שמחה גדולה כמו שהיתה בימים הללו. ורק המשגחה, רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, נראה רציני ואמר: "געוואלד יהודים, איך אפשר לשמוח? כמה אלמנות ויתומים ובתים שבורים, נגרמו מהמלחמה הזאת?!". הוא לא הבין כיצד אפשר לשמוח כאשר אחרים סובלים.

כך הדבר באבל, וכך גם בשמחה. מגיעים לחתונה, צריך לחוש בשמחת החתן. אם נרגיש כך, יבוא המשיח, כי נצפה כל הזמן לישועה, ולא רק כדי שאנשים לא יסבלו.

אם ישאל השואל: מי אמר שכאשר יבוא המשיח, שוב לא יהיה סבל בעולם? הרי הרמב"ם כותב (הלכות מלכים, יב, א) "עולם כמנהגו נוהג"? הם כבר לא יהיו חולים?

הבה ונפתח את הרמב"ם ונראה מה הוא כותב (שם הלכה ה): "ובאותו הזמן לא י=היה שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ולא תחרות, שהטובה תהיה מושפעת הרבה וכל המעדנים מצויין כעפר, ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד".

הגיעו נא בנפשכם, אם אכן יהיו אז חולים, וכי "יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד"? וכי "הטובה תהיה מושפעת הרבה"? אז כמה צריכים אנו לחכות למשיח, אם לא בשביל עצמנו, לפחות בשביל אחרים.

(מתוך 'חי ראובן')

אנחנו נוהגים בשלושת השבועות במנהגי אבלות, לא מסתפרים, לא עורכים משתאות, אבל האבלות האמיתית צריכה להיות בלב. וכדי שתהיה זו אבלות כראוי, צריך האדם להתבוננות. בלי התבוננות, על מה הוא מתאבל?

אנחנו אומרים בסיום תפילת שמונה עשרה: "יהי רצון מלפניך שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך". מה הקשר בין בנין בית המקדש לבין "ותן חלקנו בתורתך"? כתוב במגילת איכה (ב, ט) "מלכה ושריה בגויים אין תורה", מבואר בספרים, כי הדרגה של לימוד התורה שהייתה בעת שבית המקדש על מכוננו, היתה דרגה אחרת. התורה הזו אבדה עם החורבן, ועל כך אנו מתפללים שיבנה בית המקדש במהרה בימינו, ואז נזכה לאותה דרגה שהיתה בלימוד התורה- "ותן חלקנו בתורתך".

נושא בעול עם חברו

מדברים ומדברים, אבל איך עושים זאת בפועל? איך מגיעים למצב של 'מחכה לביאתו' הדרך הראשונה- נושא בעול עם חברו. אפילו ישכנע האדם את עצמו שלא חסר לו דבר, יש לו מכל טוב, ומה הוא צריך כעת את המשיח? באמת אלו דברים בטלים ומבוטלים שהרי אמרו חז"ל (סוטה מט ע"א) "מיום שחרב בית המקדש, אין לך יום שאין קללתו מרובה משל חברו", אבל נניח שהוא חושב כך, שיש לו מכל טוב ולא חסר לו דבר, אבל שיתבונן סביבו, כמה צרות יש בעולם, כמה אנשים סובלים אנשים נמצאים בבתי חולים בייסורים נוראים. א שרעק אין דער וועלט. נורא ואיום. עוברים ניתוחים קשים. חולים מסוכנים.

אם אדם נושא בעול עם חברו, אזי הוא מרגיש שצריך לחכות לביאת המשיח. הגמרא אומרת שכל מי שאינו מתפלל על חברו, נקרא 'חוטא'. איזה חטא הוא עשה? הוא חילל שבת? אכל מאכל אסור? אין לו לב! הוא לא מרגיש את השני, כי אם היה מרגיש, היה מתפלל עליו. אספר לכם מעשה שבדידי הווה עובדא.

היום חושבים שניתוח זה לא דבר רציני, יש הרי רופאים טובים... עברתי פעם ניתוח קל ביד, לא משהו רציני, בהרדמה מקומית. עושים מחיצה כדי שהמנותח לא יראה מה עושים לו, ולפתע באמצע הניתוח הרגשתי כיצד לוחצים ומושכים לי את הוורידים... פתאום חשתי רע ביותר, חולשה נוראה. לא יכולתי לדבר ולומר להם, אבל הם ראו במכונת הא.ק.ג. שיש איזו בעיה בלב. הם דיברו ביניהם מה לעשות, ונתנו לי משהו שיחזק את הלב.

בסופו של דבר הניתוח הצליח ברוך ה', ועם סיומו העבירו אותי לחדר התאוששות.

והנה אני רואה שם ילד מבני ברק, שמכניסים אותו לשם, בדרכו לעבור ניתוח. שאלתי מישהו איזה ניתוח הוא אמור לעבור, והלה השיב לי שזה ניתוח קטן, לא משהו רציני. חשתי חולשה בכל גופי. הילד הקטן הזה צריך לעבור ניתוח. למרות שאמרו שזה לא ניתוח גדול, לא יכולתי להפסיק מלחשוב עליו. נזכרתי בכל מה שעבר עלי בזמן הניתוח 'הקטן', והתחלתי לומר תהילים לרפואתו של הילד ללא הפסקה. כשהעבירו אותי למחלקה, בדרך ההשגחה ראיתי

כשלמדתי בישיבת רוז'ין לצעירים בבני ברק, כיהן שם הגאון הצדיק רבי מרדכי עמרם יעקובזון זצ"ל כמנהל רוחני. שלוש שנים למדתי בישיבה זו וספגתי ממנו מלוא חופניים. מעיד אני נאמנה, כי לא היה תלמיד אחד שלא אהב אותו אהבת נפש

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"אלה הדברים" (דברים א', א')

כמה שנים, כאשר נכנס יותר לעומק בעבודת השם, בחן את מידותיו והכיר את כוחות נפשו, החל להבין עד כמה הדברים נכונים ואמיתיים. אדם מסוגל לפעול מתוך כוונות ומניעים נסתרים שכלל אינו מודע להם והם שמנחים את דרכו... נורא נוראות!

אין זה פשוט כלל ועיקר להיות 'מוכיח'. הנקיות שנדרשת לכך היא כמעט למעלה מהשגת אנוש. גדולי ישראל ובעלי המוסר השקיעו כוחות רבים ועבודה מייגעת כדי להגיע לרמת נקיות ושלימות באותה נקודה שמבקשים להוכיח, כדי שאכן יהיו מסוגלים לקיים זאת מתוך זכות הלב ומניעים טהורים.

הגאון הצדיק רבי **משה אהרן שטרן** זצ"ל, משגיח ישיבת קמניץ, סיפר בענין זה סיפור נאה על הסבא מנובהרדוק, מרן הגאון רבי **יוסף יוזל הורביץ** זצ"ל:

כידוע, הסבא מנובהרדוק עבד כל ימיו לבדוק אם קיימת 'נגיעה' בכל מעשה שעשה, והיה בוחן וחוקר תמיד אם אכן מעשיו נעשים בתכלית השלימות והנקיות הנדרשת.

דוגמא אחת לכך נציין; היתה פעם תקופה שהישיבה היתה במצב כלכלי דחוק מאוד, וכמה מרבני הישיבה התבקשו ללכת ולהתרים גביר מסויים שגר במרחק רב מהישיבה, אך בחוץ היה קור גדול. חלקם טענו כי אין טעם כלל ללכת עד אליו, מאחר ונסיונות העבר מלמדים שבין כך אותו גביר אינו תורם מאומה לישיבות ולמוסדות תורה.

בתחילת החומש עוסקת התורה בתוכחתו הארוכה של משה רבנו, אשר הוכיח את כלל ישראל בימיו האחרונים קודם שנפרד מהם.

הגאון הקדוש רבי נתן **נטע שפירא** זצ"ל, בעל 'מגלה עמוקות', כותב כי אפילו התיבות הראשונות של החומש - "אלה הדברים", טומנות בחובן תוכחה נוראה על זהירות הדיבור. הן הגמרא במסכת בבא בתרא (קסה, א) אומרת: "מיעוטן בעריות, רובן בגזל וכולן באבק לשון הרע". באה התורה ורומזת ב'אלה הדברים' על ענין זה, שכל אחד ואחד ישמר בדיבורו, מבלי לדבר סרה בחברו.

מתוכחתו של משה רבינו יש ללמוד הרבה מאוד. ראשית, ניתן להפיק הרבה מוסר והתעוררות בעבודת השם, על ידי ההעמקה בכשלונותיהם של בני דור דעה - דור המדבר, ובגילוי השורש והמניע שהביא אותם לידי מכשול. התבוננות בנקודות התורפה והנסיונות שהתנסו בהן, יש בכוחה להועיל לנו הרבה. שנית, יש ללמוד הרבה מדברי התוכחה עצמה, שזהו הנושא המרכזי בפרשתנו. כיצד מוכיחים בצורה ראויה ונכונה, וכיצד תשפיע התוכחה ותועיל לטובה על מי שמוכיחים אותו.

ראש וראשון מה שעלינו ללמוד מפרשת התוכחה היא, שצריך להיות משה רבינו כדי להוכיח כראוי... לא כל אחד ראוי להיות מוכיח. ידועים דברי הגמרא במסכת ערכין (טז, ב): "אמר רבי אלעזר בן עזריה, תמיהני אם יש בדור הזה מי שידע להוכיח!". כי כדי שיוכל האדם להיות מוכיח, עליו להיות נקי בנקיות מופלגת מכל נגיע ואינטרס פסול, וחף מכל חשבון צדדי.

הגאון הצדיק רבי **דב יפה** זצ"ל, משגיח ישיבת 'כפר חסידים', אודות הסבא מסלבודקה, סיפר אודות מרן הגאון רבי **נתן צבי פינקל** זצ"ל, שכאשר הלך פעם ברחובות העיר סלבודקה יחד עם חתנו הגאון רבי **אייזיק שר** זצ"ל, לימים ראש הישיבה, נגלתה למול עיניהם פירצה חמורה בגדר התורה וההלכה על ידי בני עולה.

באופן טבעי התלהטה רוחו של רבי אייזיק, והחל להחיש צעדיו כדי למחות בחומרה באותם פורצי גדר. אך ה'סבא' עצר בעדו. "קודם תבדוק את עצמך אם אין לך כאן איזה חשבון אישי", והוסיף: "לפעמים יכול אדם למחות רק מתוך קנאה", ולא יסף...

שנים רבות לאחר המקרה אמר רבי אייזיק שר לשומעי ליקחו, כי בשעת מעשה לא הבין בדיוק את תוכן דברי ה'סבא', אבל לאחר

אולם ה'סבא' התעקש שכן ילכו עד ביתו של הגביר, ורק שם, כשיעמדו מחוץ לביתו, ינהלו את הדיון אם להיכנס אליו או לא. "ראו", הטעים הסבא את פשר התעקשותו, "כעת אנחנו משוחדים בגלל הקור ששורר בחוץ. אולם לאחר שנעשה את הדרך, נוכל לדון רק לגופו של ענין, בלי כל נגיעות והטיות..."

סיפור זה הקדמתי לספר, אך כדי לסבר את האוזן מהי נקיות! על כל פנים, רבי משה אהרן סיפר אודות ה'סבא' את המעשה הנפלא הבא:

באחד ממסעותיו, התאכסן ה'סבא' בביתו של יהודי אמיד, ובעת שהותו בביתו התעניין אצלו - כיצד מצב הכשרות בעיירה? האם הכל מהודר בתכלית ההידור? המארח הרזה לרגע, ואמר ל'סבא' כצופן סוד: "לא הייתי אוכל משחיטתו של השוחט המקומי כאן. כי מרננים עליו שיש בו נטיה של מינות".

"מה שאתם חושבים", הגיב ה'סבא' בחריפות, "אני אינני מחוייב להאמין, כי יש לשוחט חזקת כשרות. אבל לעומת זאת, אתם ודאי אינכם יכולים לאכול יותר משחיטתו של השוחט המדובר, כי שוית אנפשך חתיכא דאיסורא, ולדברך לא ניתן לסמוך עליו".

"לא! לא!", מיהר המארח לומר, "אני עצמי כן סומך עליו, אבל רק חשבתי שה'סבא' כן יקפיד להחמיר. זה... זה רק ספק", המשיך לגמגם, "אלו רק שמועות ובודאי צריך לדון כל אדם לכף זכות..."

"רואה אתה?" אמר לו ה'סבא' בנימת תוכחה. "כשזה לא נוגע אליך, הרי שהחמרת לאחרים ללא היסוס. אבל לעצמך, אתה לפתע יודע לומר שאסור להאמין לשמועות!"

אם נדמה לנו כי יש חסרון אצל אחרים, עלינו לקשוט עצמנו תחילה, לבדוק היטב היטב שאין לנו שום נגיעות, וכי החיסרון לא מצוי אף אצלנו. כי כדי להוכיח מישהו צריך נקיות מופלגת. אסור להוכיח סתם כך!

מזכיר הדבר, מעשה שהיה עם מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים, שפעם אחת מצא נפוליאון זהב בשוק המוסלמי, והכניסו לכיסו. היה שם יהודי אחד קנאי שנטפל אליו ואמר לו: "רב'ע! מה עם השבת אבידה?", השיב לו רבי יוסף חיים: "רובם נוכרים".

"אכן", השיב הקנאי, "אך מה עם קידוש השם?". הרב לא השיבו. הקנאי המשיך ללכת אחרי הרב ולהציק, עד שבשלב מסוים הרב עצר ואמר לו: "אתה יודע מה, אני רואה שאתה כל כך רוצה לקדש את השם, אתן לך את המטבע בהלואה, תקדש עמה שם שמים ותשיבנה לאובד, ואחר כך תחזיר לי מטבע..."

מיד נשתק הלה ונסתלק. קידוש השם רק על חשבון אחרים, לא על חשבוננו...

על מה התענה הסבא מסלבודקה?

אספר סיפור נפלא שימחיש נקודה זו ביתר חדות:

שמעתי מידידי הגאון רבי יעקב משה בולק שליט"א, ר"מ בשיבת קמניץ לצעירים, כי לפני שנים רבות שמע מפי הגאון רבי מנדל אטיק שליט"א, מגדולי גאוני ירושלים, מקרה שהיה עד לו בימי

צעירותו - בעת שלמד בישיבת מיר:

ידידו של רבי מנדל באותן שנים, היה הגאון רבי משה יהושע לנדא זצ"ל, מגדולי תלמידי מרן ה'חזון איש' זצ"ל. רבי משה יהושע היה נוהג מידי יום להשכים קום ולהתפלל שחרית כותיקין, אחר כך ללמוד כמה שעות בשקידה ולהגיע לישיבת מיר לסדר א'.

אירע פעם שאיחר מעט, וראש הישיבה, מרן הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, ניגש אליו להוכיחו. רבי משה יהושע עמד בראש כפוף, שמע את התוכחה בכובד ראש, וקיבל על עצמו בלי נדר לבוא בזמן ולא לאחר יותר.

כשעזב רבי אליעזר יהודה את המקום, שמעו אותו אומר למלווהו: "כמה צער יש לי להוכיח אברך כה חשוב כמו רבי משה יהושע לנדא! הרי מי כמוני יודע שהוא לא איחר לחינם - הוא הרי קם מוקדם ורגיל להתפלל ותיקין, והיום כנראה התעסק באיזו מצוה חשובה ולכן איחר. אך מה אעשה, שכל איחור מפריע לתפקודה של הישיבה, ומחובתי הוא לדאוג לשיבה..."

תוכחתו של רבי אליעזר יהודה לא נאמרה בלי מחשבה וחקירה. הוא ידע היטב את הנתונים, והחלטתו להוכיח היתה מושכלת לחלוטין.

כשתוכחה נאמרת ממקום כזה של נקיות, היא מביאה תועלת.

שמעתי פעם מהרב הגאון רבי מרדכי סמפולניסקי שליט"א, חתנו של הגאון הצדיק רבי אהרן חדש שליט"א, משגיח ישיבת מיר, כי בהזדמנות מסוימת ישבו בני המשפחה ושוחחו עם הסבא הגדול הגאון הצדיק רבי מאיר חדש זצ"ל, משגיח ישיבת חברון, אודות דרך חינוכו של רבו, מרן הסבא מסלבודקה זצ"ל.

אחד הנוכחים הזכיר את העובדה המפורסמת שמספרים על הסבא, כי היה נוהג להתענות לזכות תלמידים שהתקשו בלימודם ועלייתם הרוחנית. אך רבי מאיר הגיב בהחלטיות: "הכרתי את הסבא היטב, ולא היתה דרכו להתענות על תלמידיו. אולם כן אוכל לומר לכם על מה הוא כן התענה: הוא התענה על עצמו! על כך שלא הצליח למצוא דרך ומסילה ללב התלמיד!"

בדומה לזה, סיפר פעם הגאון רבי שניאור קוטלר זצ"ל, כי פעם מצאו את אביו מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, כותב לעצמו פתק בעיצומו של חול המועד, את לשון הפסוק במשלי: "עיניך לנוכח יביטו ועפעפיך יישירו נגדך" (יד, כה), ומכניסו לכיסו.

אחד התלמידים הרהיב עוז ושאלו: "מהיכן מצא ראש הישיבה היתר לכתוב בעיצומו של מועד דבר שאינו אבד?". השיבו רבי אהרן: "אצלי זה בגדר דבר האבד. מאחר ובימי החג באים אלי המונים לשחר את פני, ועלול אני לראות את מגרעותיהם וחסרונותיהם. לכן כתבתי לעצמי את הפסוק שיעמוד מול עיני למזכרת, ויעורר אותי להפנות את הדברים לעצמי. תמצא את המגרעות והחסרונות של עצמך ולא של זולתך..."

כשלמדתי בישיבת רוז'ין לצעירים בבני ברק, כיהן שם הגאון הצדיק רבי מרדכי עמרם יעקובזון זצ"ל כמנהל רוחני. שלוש שנים למדתי בישיבה זו וספגתי ממנו מלוא חופניים.

מעיד אני נאמנה, כי המשגיח ידע בהחלט להתנהג עם תלמידיו ביד תקיפה - אבל לא היה תלמיד אחד שלא אהב אותו אהבת נפש.

בשעה ארבע ומחצה לפנות בוקר, שמע שבאחד החדרים התעורר אחד, נוטל את ידיו בנטיילת ידיים שחרית, ומתחיל ללכת. לפתע הוא רואה את הגה"ק מוויזשניץ-מאנסי נכנס לתוך החדר שהיה ישן שם, והבחור עשה עצמו כישן כדי שהרבי לא יבחין שהוא רואה אותו...

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אב"ד סאנטוב ליקווד: 'על מה רבים'

"אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל" (דברים א', א')

יום אחד הבחין החותן שחתניו עדיין יושבים כל אחד על שולחן אחר כשהם סועדים ביחד, או אז נפנה ואמר להם: "בשלמא עד עתה כאשר כל אחד אכל משהו אחר - זה בשר וזה חלב - הבנתי למה כל אחד ישב על שולחן אחר, כדי שלא להיכשל באכילת בשר בחלב, לא כן עתה כאשר שניכם אוכלים אותו לחם ומים, למה לכם לשבת על שולחן אחר ולא על שולחן אחד?"...

אמר ה'אמרי אמת! בדורות שעברו, היו שרפי מעלה בעלי מדרגה יהודים מרוממים, וממילא כאשר אחד הגדולים חלק על חבריו - או כת אחת נחלקה על כת אחרת - היה זה על יסודות בעבודת ה' ועניינים נשגבים, משא"כ עתה בדור השפל, כולם עושים אותו דבר - לומדים קצת ומתפללים קצת - א"כ אויף וואס קריגט מען זיך? (על מה חולקים האחד עם השני?)...

פעם כאשר נכנס הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע להדליק נרות חנוכה, שהה כמה דקות שלא כהרגלו, ולפתע ציווה על המשמש להכניס את המנורה לחדרו. רק לאחר כמה דקות יצא שוב עם המנורה והדליק את הנרות כדרכו. החסידים שראו מעשה זה היו סבורים שבוודאי היו לרבי בכך עניינים נסתרים וגבוהים העומדים ברומו של עולם, אך לאחר מעשה גילה המשמש בעצמו אילו 'סתרי תורה' היו שם, וכך סיפר:

באותו יום, בשעה שהכין המשמש את המנורה, טעה ושפך לתוך

איתא בספה"ק, דלפי המבואר בחז"ל (מס' יומא דף ט' ע"ב) שהבית השני נחרב בעוון שנאת חנם, הנה עתה תקנת הדבר כדי שנוזכה לגאולה קרובה - צריך להיות ההיפך מזה, היינו אהבת חנם, ופי' הדבר, שכמו ששנאת חנם היינו שאין לה כל יסוד, ואין כל טעם בזה, שהלא זוהי שנאת "חנם", שאין שום סיבה הנשמעת לשנאתו זו, הרי התיקון לזה צריך להיות גם על דרך זה, לאהוב כל יהודי באשר הוא, וגם במקרה שאינו רואה שום סיבה לאהוב אותו.

וזוהו שאמרו חז"ל (ראה תרגום יונתן שמונת ד', י"ג) פנחס זה אליהו, פנחס מסמל שלום ואחדות, ככתוב בו "הנני נותן לו את בריתי שלום", ואחדות זו תביא את אליהו הנביא מבשר הגאולה.

והנה מבואר ברמב"ם (בריש הלכות דעות), שבעוד שראוי לכל אדם להתנהג בדרך הממוצע, מ"מ הלקוי במידה אחת והוא רוצה לתקנה, יתנהג בקצה השני של אותה מידה, עד שעם הזמן יגיע לדרך הממוצע, כמו"כ הדבר ב'אהבת חנם', שיאהב את חבריו אף שאינו מוצא זכות לחבריו שיאהבנו, ואף שאינו מוצא זכות למרות כל השתדלותו עפ"י מה שנראה לו, הנה בכל זאת הוא אוהבו, ובאהבה זו הוא שוקד עד שאינו רואה חובתו, שזוהי אהבה אמיתית, וע"י ההתחזקות באהבת חנם תתוקן הגלות שבאה ע"י שנאת חנם ונוזכה לגאולה השלימה במהרה.

מיתאמרא משמיה דהרה"ק ה'אמרי אמת' מגור זי"ע, פעם אחת היה שווער [חותן] שהיו לו שני חתנים, והם היו אוכלים אצלו 'קעסט'. בימים קדומים היה נהוג שהחתנים היו מגיעים להשווער שלהם לאכול את סעודת הערב, וכך נהגו שני חתניו - הם היו באים מידי לילה לאכול אצלו את הסעודה - ברם חתן אחד היה אוכל רק בשרי וחתן אחד היה אוכל רק חלבי, ולכן אכלו כל אחד על שולחן אחר, כפי המבואר בשולחן ערוך (יו"ד סי' פ"ח ס"ב), שאסור לאכול על שולחן אחד שני אנשים אשר זה אוכל חלב וזה בשר, מחשש שמא יאכלו אחד מהשני ויעברו על איסור בשר בחלב.

לאחר זמן, פשט החותן את הרגל רח"ל, ונעשה יורד, ומני אז לא היתה לו האפשרות ליתן להם בשר וחלב כבתחילה רק נתן להם לחם ומים.

מודעה רבה לאורייתא

בשמחה של תורה, בכבוד ויקר, הננו להודיע לבני הישיבות היקרים לומדי התכנית 'בזכות התורה ניצל העולם' על שיעורי מרנן ורבנן גדולי וצדיקי הדור וראשי הישיבות שליט"א על פרק 'כיצד מברכין', שיימסרו החל מראש חודש אב בקו השיעורים של 'דרשו'

077-2222-666

השיעורים ע"פ סדר דפי הגמרא:

הגאון רבי חיים פיינשטיין שליט"א
ראש ישיבת 'עטרת שלמה'
בדין ברכת הנהנין וביסוד דין רבעי
א' באב - דף לה א	הגאון רבי חיים פיינשטיין שליט"א
כ"ק מרן האדמו"ר ממודו"ץ שליט"א
בגדרי לחם לענין חלה והמוציא
ח' באב - דף לו ב
הגאון רבי בונם שרייבר שליט"א
ראש ישיבת 'נתיבי הדעת'
ביסוד חיוב ברכת הנהנין
ב' באב - דף לה ב	הגאון הגדול רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א
ראש ישיבת 'פוניב' וחבר מועצת גדולי התורה
בענין מי פירות
י"ב באב - דף לה א
הגאון רבי יעקב סטפנסקי שליט"א
ראש ישיבת 'תורה בתפארתה'
בגדרי אכילה לענין ברכה ואכילת תרומה
כ' באב - דף לה ב	הגאון רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א
גאב"ד שערי הוראה ורב מערב בני ברק
בענין בישול מבטל אפיה
י"ג באב - דף לה ב
הגאון רבי נפתלי נוסבוים שליט"א
ראש ישיבת 'חיי משה' ואב"ד 'אהבת שלום'
בענין ברכת שמן זית
ה' באב - דף לו א	מרן רבינו ראש הישיבה הגאון הגדול
רבי גרשון אדלשטיין שליט"א
בדין בריה
י"ד באב - דף לט א
הגאון רבי חיים פריץ ברמן שליט"א
מראשי ישיבת 'פוניב'
בענין עיקר וטפל
ה' באב - דף לו א	הגאון רבי שריאל רוזנברג שליט"א
אב"ד רמת דוד וראב"ד בד"ץ בני ברק
בענין לחם משנה
ט"ו באב - דף לט ב
הגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א
דומ"צ בב"ד 'זכרון מאיר' ודומ"ץ 'קרית וויז'ניץ'
בענין ברכה על דבר שיש בו מחמשת מיני דגן
ו' באב - דף לו ב	הגאון הגדול רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א
ראש ישיבת 'עטרת ישראל' וחבר מועצת גדולי התורה
בדין ברכת שהכל פוטרת את כל המינים
ט"ז באב - דף מא א
שיעור מיוחד
מנשיא 'דרשו'
הרה"ג רבי דוד הופשטטר שליט"א
בדין ברכת בורא פרי העץ
ז' אב - דף לא א	הגאון רבי משה טוביה דינקל שליט"א
מרא דאתרא שכונת 'בית ומנוחה' בית שמש
בסוגיית חביצה
י"ט באב - דף מב
הגאון רבי חיים פיינשטיין שליט"א
כ"ק מרן האדמו"ר ממודו"ץ שליט"א
בגדרי לחם לענין חלה והמוציא
ח' באב - דף לו ב	הגאון רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א
ראש ישיבת 'פוניב' וחבר מועצת גדולי התורה
בענין מי פירות
י"ב באב - דף לה א
הגאון רבי בונם שרייבר שליט"א
ראש ישיבת 'נתיבי הדעת'
ביסוד חיוב ברכת הנהנין
ב' באב - דף לה ב	הגאון רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א
גאב"ד שערי הוראה ורב מערב בני ברק
בענין בישול מבטל אפיה
י"ג באב - דף לה ב
הגאון רבי יעקב סטפנסקי שליט"א
ראש ישיבת 'תורה בתפארתה'
בגדרי אכילה לענין ברכה ואכילת תרומה
כ' באב - דף לה ב	הגאון רבי משה שאול קליין שליט"א
דומ"צ בב"ד 'זכרון מאיר' ורב שכונת 'אור החיים'
בגדרי פת הבאה בכיסנין
כ"ב באב - דף מב א
הגאון רבי נפתלי נוסבוים שליט"א
ראש ישיבת 'חיי משה' ואב"ד 'אהבת שלום'
בענין ברכת שמן זית
ה' באב - דף לו א	הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א
רב שכונת 'רמת אלהן' וחבר מועצת גדולי התורה
בענין ספקות בהל' ברכות
כ"ג באב - דף מב ב
הגאון רבי חיים פריץ ברמן שליט"א
מראשי ישיבת 'פוניב'
בענין עיקר וטפל
ה' באב - דף לו א	הגאון רבי אביעזר פליץ שליט"א
ראש ישיבת 'תושיה' - תפרח
בענין טעות בברכת הנהנין
כ"ג באב - דף מב ב
הגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א
דומ"צ בב"ד 'זכרון מאיר' ודומ"ץ 'קרית וויז'ניץ'
בענין ברכה על דבר שיש בו מחמשת מיני דגן
ו' באב - דף לו ב	הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל שליט"א
ראש ישיבת 'מיר'
ביסוד דיני ברכות
כ"ז באב - דף מג א
שיעור מיוחד
מנשיא 'דרשו'
הרה"ג רבי דוד הופשטטר שליט"א
בדין ברכת בורא פרי העץ
ז' אב - דף לא א	הגאון רבי משה טוביה דינקל שליט"א
מרא דאתרא שכונת 'בית ומנוחה' בית שמש
בסוגיית חביצה
י"ט באב - דף מב
הגאון רבי חיים פיינשטיין שליט"א
כ"ק מרן האדמו"ר ממודו"ץ שליט"א
בגדרי לחם לענין חלה והמוציא
ח' באב - דף לו ב	הגאון רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א
ראש ישיבת 'פוניב' וחבר מועצת גדולי התורה
בענין מי פירות
י"ב באב - דף לה א
הגאון רבי בונם שרייבר שליט"א
ראש ישיבת 'נתיבי הדעת'
ביסוד חיוב ברכת הנהנין
ב' באב - דף לה ב	הגאון רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א
גאב"ד שערי הוראה ורב מערב בני ברק
בענין בישול מבטל אפיה
י"ג באב - דף לה ב
הגאון רבי יעקב סטפנסקי שליט"א
ראש ישיבת 'תורה בתפארתה'
בגדרי אכילה לענין ברכה ואכילת תרומה
כ' באב - דף לה ב	הגאון רבי משה שאול קליין שליט"א
דומ"צ בב"ד 'זכרון מאיר' ורב שכונת 'אור החיים'
בגדרי פת הבאה בכיסנין
כ"ב באב - דף מב א
הגאון רבי נפתלי נוסבוים שליט"א
ראש ישיבת 'חיי משה' ואב"ד 'אהבת שלום'
בענין ברכת שמן זית
ה' באב - דף לו א	הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א
רב שכונת 'רמת אלהן' וחבר מועצת גדולי התורה
בענין ספקות בהל' ברכות
כ"ג באב - דף מב ב
הגאון רבי חיים פריץ ברמן שליט"א
מראשי ישיבת 'פוניב'
בענין עיקר וטפל
ה' באב - דף לו א	הגאון רבי אביעזר פליץ שליט"א
ראש ישיבת 'תושיה' - תפרח
בענין טעות בברכת הנהנין
כ"ג באב - דף מב ב
הגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א
דומ"צ בב"ד 'זכרון מאיר' ודומ"ץ 'קרית וויז'ניץ'
בענין ברכה על דבר שיש בו מחמשת מיני דגן
ו' באב - דף לו ב	הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל שליט"א
ראש ישיבת 'מיר'
ביסוד דיני ברכות
כ"ז באב - דף מג א
שיעור מיוחד
מנשיא 'דרשו'
הרה"ג רבי דוד הופשטטר שליט"א
בדין ברכת בורא פרי העץ
ז' אב - דף לא א	הגאון רבי משה טוביה דינקל שליט"א
מרא דאתרא שכונת 'בית ומנוחה' בית שמש
בסוגיית חביצה
י"ט באב - דף מב
הגאון רבי חיים פיינשטיין שליט"א
כ"ק מרן האדמו"ר ממודו"ץ שליט"א
בגדרי לחם לענין חלה והמוציא
ח' באב - דף לו ב	הגאון רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א
ראש ישיבת 'פוניב' וחבר מועצת גדולי התורה
בענין מי פירות
י"ב באב - דף לה א
הגאון רבי בונם שרייבר שליט"א
ראש ישיבת 'נתיבי הדעת'
ביסוד חיוב ברכת הנהנין
ב' באב - דף לה ב	הגאון רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א
גאב"ד שערי הוראה ורב מערב בני ברק
בענין בישול מבטל אפיה
י"ג באב - דף לה ב
הגאון רבי יעקב סטפנסקי שליט"א
ראש ישיבת 'תורה בתפארתה'
בגדרי אכילה לענין ברכה ואכילת תרומה
כ' באב - דף לה ב	הגאון רבי משה שאול קליין שליט"א
דומ"צ בב"ד 'זכרון מאיר' ורב שכונת 'אור החיים'
בגדרי פת הבאה בכיסנין
כ"ב באב - דף מב א
הגאון רבי נפתלי נוסבוים שליט"א
ראש ישיבת 'חיי משה' ואב"ד 'אהבת שלום'
בענין ברכת שמן זית
ה' באב - דף לו א	הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א
רב שכונת 'רמת אלהן' וחבר מועצת גדולי התורה
בענין ספקות בהל' ברכות
כ"ג באב - דף מב ב
הגאון רבי חיים פריץ ברמן שליט"א
מראשי ישיבת 'פוניב'
בענין עיקר וטפל
ה' באב - דף לו א	הגאון רבי אביעזר פליץ שליט"א
ראש ישיבת 'תושיה' - תפרח
בענין טעות בברכת הנהנין
כ"ג באב - דף מב ב
הגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א
דומ"צ בב"ד 'זכרון מאיר' ודומ"ץ 'קרית וויז'ניץ'
בענין ברכה על דבר שיש בו מחמשת מיני דגן
ו' באב - דף לו ב	הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל שליט"א
ראש ישיבת 'מיר'
ביסוד דיני ברכות
כ"ז באב - דף מג א
שיעור מיוחד
מנשיא 'דרשו'
הרה"ג רבי דוד הופשטטר שליט"א
בדין ברכת בורא פרי העץ
ז' אב - דף לא א	הגאון רבי משה טוביה דינקל שליט"א
מרא דאתרא שכונת 'בית ומנוחה' בית שמש
בסוגיית חביצה
י"ט באב - דף מב

חלוקת חוברות

להלן מוקדי חלוקת החוברות לבני הישיבות, לומדי התכנית 'בזכות התורה ניצל העולם' החל מיום רביעי אה"צ המוקדים הללו לחלוקה ליחידים בלבד. קבוצות יפנו אך ורק במייל: **b025609000@gmail.com**

יודשים:
מבוא יטבתה 1 - רמת אשכול
רח' משקלוב 17 - הר נוף
רח' בובליק 20 - רמות א'
רח' בן עטר 327 - רמות ג'
רח' דרוק 73 - רמת שלמה
רח' בית וגן 115 - בית וגן
רח' צוקרמן 10 קומה 7 - נוה יעקב
רח' יחזקאל 32 - גאולה
רח' זכרון יעקב 10 כניסה 1 - רוממה
רח' דברי חיים 9 קומה 1 - קרית בעלזא	חופה:
רח' מקור ברוך 13ב - רמת וויז'ניץ
רח' פינסקר 36 - נוה שאנן
בית שמש:
רח' מנה"ל דיסקין 17 - קריה חרדית
רח' נחל רפאים 38א - רמה א'
רח' נהר הירדן 15 - רמה ב'
רח' עידו הניבי 2 - רמה ג'	בית עילית:
רח' חיי יצחק 7 - גבעה B
רח' אדמור"ר וויז'ניץ 6 - גבעה B2
רח' החיד"א 3 - גבעה A
בני ברק:
רח' רמב"ם 24
רח' הושע 7
רח' רב אשי 5
רח' יהודה הנשיא 62
רח' חברון 1
רח' עמק זיורעאל 33 - קרית הרצוג	רכסים:
רח' החצב 31 גבעה ג'
רח' הנרקיסים 32
רח' הערבה 6
מודיעין עילית:
רבי יהודה הנשיא 30 - ברכפלד
רבי עקיבא 11 - ברכפלד
רח' קצות החושן 9
רח' נתיבות המשפט 83
רח' אבני נור 30
רח' חפץ חיים 5	פתח תקוה:
רח' קהילות יעקב 2 - גני הדר
אלעד:
רח' סעדיה גאון 25 דירה 11
רח' יהודה הנשיא 33	קרית גת:
רח' בית יוסף 2 קומה ג'
אשדוד:
ביהמ"ד בעלז, רח' תטיבת הנגב 35 - חובע ג'
ביהמ"ד מאקווא, רח' תלמוד 1 - רובע ז'	צפת:
משפ' רענן רח' לוחמי הגשאות 5
	נתיבות:
רח' בן גוריון 21 - בחצר
	אופקים:
רח' דובנוב 2
	תפרח:
רח' חסד ומשפט 2

שיעורים יומיים:
שיעור ביסודי הסוגיא ובביאור הגפ"ת [בדגש על תוס'] ע"י הגאון רבי אשר גנס שליט"א ר"מ ישיבת 'קרית מלך'
שיעורים בפשט על הדר, גמרא רש"י הרה"ג ר' אליהו אורנשטיין שליט"א הרה"ג ר' מאיר שפרכר שליט"א הרה"ג ר' אפרים סגל שליט"א עברית/אידיש

אם כן, יתכן שבפתע פתאום באמצע המילה יבוא לכאן המשיח ויהיה סביבו רעש ושאון גדול... אבקשך, מוהל חשוב, אל תתבלבל מההמולה הגדולה שעלולה להתחולל כאן, אלא תשלים את מלאכת המילה במנוחה ובישוב הדעת...

ספורי הוד על אמונתם החושית של גדולי וצדיקי הדורות בביאת המשיח בכל עת

הרב ישראל ליוש

"אני מאמין באמונה שלמה, בביאת המשיח, ואף על פי שיתמהמה, גם כל זה אהיה לו בכל יום שיבוא!"

הגמרא (סנהדרין צח א) מספרת שרבי יהושע בן לוי פגש את אליהו הנביא ושאל אותו: 'מתי יבוא משיח?'. 'תשאל את המשיח!', ענה לו אליהו הנביא, 'את מי? מיהו?', שאל ריב"ל, 'הוא נמצא בשערי רומי!', ענה לו אליהו הנביא. 'ואיך אזהה אותו בין כל היושבים שם?', שאל ריב"ל, 'ענה לו אליהו הנביא: 'הוא יושב בין העניים המדוכאים והמנוגעים, ותוכל לזהות אותו ע"פ צורת חבישת התחבושות, כי כל המנוגעים מורידים את כל התחבושות ואח"כ מניחים חדשות תחתיהן, ואילו המשיח אינו מוריד את כולן בבת אחת, אלא מוריד תחבושת אחת ומניח תחתיה חדשה, ומוריד עוד אחת ומניח שוב חדשה תחתיה.

'והוא עושה כן' - הסביר לו אליהו הנביא - 'כי יתכן שהוא יצטרך פתאום לגאול את ישראל, וכדי שלא ימצא בפתע ללא תחבושות, לכן אינו מוריד את כולן בבת אחת, כך לעולם הוא לא יופתע ותמיד יהיה מוכן להופיע ולגאול את ישראל'.

כשהגיע ריב"ל לשערי רומי, ניגש היישר לאותו אדם שענה לכל סימני הזיהוי, ושאל אותו: 'אימתי קא אתי מר? - מתי אתה בא?', ענה לו המשיח: 'היום...!'

שש ושמוח ריב"ל לשמע הבשורה הגואלת, והנה עבר היום והמשיח לא הופיע. כשפגש שוב את אליהו הנביא אמר לו: 'האדם שלפי דבריך הוא המשיח, שיקר עלי! הוא אמר לי שיבוא היום והנה עבר היום והוא לא בא...!'. הרגיעו אליהו הנביא ואמר לו: 'כוונתך היתה לומר לך את הפסוק 'היום אם בקולו תשמעו...!'

תשובתו הקצרה של אליהו הנביא 'היום' - מפליאה! מדוע הוא לא אמר לו את הפסוק במלואו 'היום אם בקולו תשמעו'? מדוע הוא קיצר כל כך? הלא הוא השאיר בכך מקום לטעות גדולה, שהביאה למסקנה לא נכונה, כאילו המשיח משקר חלילה!?

ישנו עוד דבר מפליא בשיחתם של אליהו הנביא ורבי יהושע בן לוי: הנה אליהו הנביא שולח אותו אל המשיח בכבודו ובעצמו, כדי ללמוד ממנו מתי הוא בא לגאול את ישראל, אך יחד עם זאת הוא מספר לו שהוא מחליף תחבושות בצורה שונה משאר המנוגעים, כי יתכן שהוא יופתע ויוטל עליו להופיע בפתאומיות, זאת אומרת שגם המשיח עצמו אינו יודע בדיוק מתי הוא יבוא, אם כן, לשם מה

הוא שולח אותו אליו לברור תאריך הגאולה? התמיהות הללו מתרצות זו את זו: כוונת אליהו הנביא לומר לרבי יהושע בן לוי: אל תבקש לדעת תאריך מדויק, כי אין תאריך מדויק וקבוע, גם המשיח עצמו, שלכאורה אמור לדעת, אינו יודע... גם הוא עלול להיות מופתע ולכן הוא מחליף את רטיותיו אחת אחת, אבל עם כל זאת, לך אל המשיח, יש לך עדיין מה ללמוד ממנו, הוא ילמד אותך כיצד עליך להתנהג במצב המסופק, ומה עליך לעשות בתקופת המתנה, כדי לקדם את בואו. והמשיח ממשיך בדרכו של אליהו הנביא ואינו נוקב בתאריך אמיתי ומדויק, אלא עונה לו קצרות 'היום!'

ידידי הרב דוד ברוורמן שליט"א ביאר את תשובת המשיח עפ"י הכתוב בספרים, שהאויבים הגדולים ביותר לעלייתו של האדם, הם ה'אתמול' וה'מחר', לעולם אל לו לאדם להתלונן על מה שקרה אתמול, ואסור לו לדחות את תכניותיו למחר, כי בהגיע המחר הוא עלול לדחותם למחר הבא אחריו. תפקיד האדם הוא לעשות את מה שמוטל עליו היום, עליו לשים לנגד עיניו את הדקות והשעות הקרובות ולנצלן לטובה ככל האפשר, מבלי להתחשב בכשלונות האתמול, ובתכניות המחר.

וזה המסר שאמר המשיח לרבי יהושע בן לוי: רצונך אמנם לדעת מתי אבוא, אך התאריך אינו ידוע, הכל תלוי בעבודת ה' של המצפים לגאולה, והעבודה היא 'היום'. אכן, לא דבר קל הוא להישאר מסופקים מבלי לדעת מתי תבוא הגאולה, אך ההתמודדות הראויה במצב זה,

יצועו כשמקלו, תרמילו ובגדי השבת שלו סמוכים למיטתו, כדי שבבוא המשיח לא יפסיד זמן יקר בחיפוש אחר בגדיו... הוא גם היה מצווה מידי ערב לבני ביתו שיעוררוהו מיד כאשר ישמעו שמישיח בא....

מעולם, כאשר הציעו לו תלמידיו לקנות בית גדול - סירב, בטענה שאינו רוצה להניח כספו על קרן הצבי, שכן משיח תיכף בא וישוב לנחלת אבותיו בארץ הקודש, ומה לו להפסיד ממון רב בקניית בית אחר...

כ"ק האדמו"ר מצאנז הגה"ק רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זי"ע, הוזמן לשמש כסנדק בעיר טבריה. כאשר עמד המוהל לקיים המצוה וסכין המילה כבר הייתה בידו, פנה אליו הרבי ואמר: "אני מאמין באמונה שלמה שמישיח צדקנו עשוי להגיע בכל רגע ממש, וכבר אמרו חז"ל שעתידין ישראל להיגאל מטבריה, אם כן, יתכן שבפתע פתאום באמצע המילה יבוא לכאן המשיח ויהיה סביבו רעש ושאון גדול... אבקשך, מוהל חשוב, אל תתבלבל מההמולה הגדולה שעלולה להתחולל כאן, אלא תשלים את מלאכת המילה במנוחה ובישוב הדעת..."

אמונתו החושית של הסבא קדישא מרן ה'חפץ חיים' זי"ע בביאת המשיח בכל רגע ורגע, הקרינה היטב על תלמידיו, וגם אמונתם לא היתה מן השפה ולחוץ, אלא ניכרה היטב בכל צעדיהם. כך היה כאשר בא הגה"צ רבי שלום שברון זצ"ל להיפרד מתלמיד ה'חפץ חיים' מרן המשגיח הרה"צ רבי יחזקאל לוינסקי זצ"ל לפני נסיעתו לחוץ לארץ...

"מה תעשה אם המשיח יבוא כשתהיה בחוץ לארץ...?" - שאל אותו בדאגה המשגיח - "הרי ה'חפץ חיים' אמר שהזכייה לראות פני משיח דומה לחתונה, השכנים באים בהזמנה בלבד, מחוץ לעיר באים רק הקרובים, ומחוץ לארץ באים רק הקרובים ביותר... כך גם יהיה כאשר יבוא המשיח, מחוץ לארץ יבואו רק בעלי זכויות גדולות!"

הגאון רבי אליעזר פלצ'ינסקי זצ"ל העיד, שפעם אחת בתקופה שלפני חג הפסח, שמע מהגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל שכבר הזמין כהן מיוחד שיקריב את פסחו בי"ד בניסן... כל כך היה בטוח בביאת המשיח ובבניין בית המקדש השתא ממש.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

היא ע"י שתעבוד את ה' ביום הזה בשלמות, אסור לספק המכרסם בלבך לדחות את העבודה למחר, או לבכות על יום האתמול, העמד מול עיניך את היום הזה ועבוד בו את בוראך בשלמות.

הרב ברוורמן תיבל את ביאורו בדברים ששמע מפי יו"ר ארגון 'ערכים' הרב יוסף וליס: "שאלתי פעם את אבי" - סיפר הרב וליס - "כיצד שרדת את זוועות השואה האיומה? עלם צעיר במיטב שנותיו, רואה לנגד עיניו מחזות מוות מבעיתים, ובכל זאת מתמודד... איך...?"

"תמיד הייתי חי את הרגע הבא" - ענה לי אבא - "לעולם לא בכיתי על הרגע שעבר, ולעולם לא חשבתי על מה יהיה מחר, תמיד חייתי ושמחתי על הרגע הקרוב שהקב"ה נותן לי. גם שיחותיי עם הקב"ה היו תמיד על הרגע הקרוב, 'תן לי בוראי עוד שעה אחת... עוד יום אחד'... וכאשר קיבלת את זה, אמרתי תודה ובקשתי עוד..."

גדולי וצדיקי הדורות ציפו לישועה ולבוא המשיח, לא רק במחשבה ובדיבור אלא גם במעשה, אמונתם היתה במוחש ממש, כל צעדיהם ומעשיהם תוכנו על פי העובדה הברורה שהנה הנה משיח בא. רבות הן הדוגמאות, ליקטנו כאן אחדות מהן:

כל ימיו ציפה והמתין הגה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע למשיח. בערב תשעה באב היה עומד ומצפה לפעמי משיח, ורק לאחר שקיעת החמה, כאשר ראה לצערו כי הוא לא בא, התפרץ לבית המדרש בבכי וקונן על חורבן בית המקדש ועל גלות השכינה. כאשר נזקק לכתוב שטר אירוסין ולציין את מקום ותאריך החתונה, כתב: "החתונה תתקיים בעיה"ק ירושלים ת"ו, ובאם ח"ו עד אז משיח לא יבוא, היא תיערך בברדיטשוב..."

בזמן שחוו ישראל גזירות נוראות ואיומות, היו הצדיקים מתעודדים כי הנה הנה משיח בא, והצרות אלו חבלי משיח. כך היה בשנה שפרצה מלחמת העולם הראשונה, ביום כ"א באדר, יום ההילולא של הגה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע, היה הגה"ק רבי אהרן מבעלז זי"ע עומד בחלון ביתו ומסתכל לחוץ ומצפה כל העת לביאת המשיח, וכששקעה החמה והוא לא בא, עזב את החלון באכזבה נוראה...

ציפיינו של הגה"ק רבי משה טייטלבוים בעל ה'ישמח משה' זי"ע למשיח, היתה כה מוחשית, עד כדי כך שמידי ערב היה עולה על

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

לצורך קבלת אשרות הכניסה, הוצרכו הבחורים לעמוד בראיון בפני ועדה מיוחדת, שביקשה לוודא כי לא ייכנסו לארצות הברית אנשים מוזנחים מדי, כל אחד שקיבל תור לראיון - מיהר לכבס ולגהץ את חליפתו. אך לקבוצה אחת מבני הישיבה, נקבע תור לראיון בבוקרו של יום תשעה באב...

ואיזה אוצר גילה המיליונר בבית העלוב והישן?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"קרא עלי מועד..." (איכה א, ט"ו)

שנה שלימה חלפה, ושוב אנו ניצבים בערב שבת חזון, השבת המקדימה את היום הנורא ביותר בחיי העם היהודי. אם חלילה וחס לא ניגאל עד יום רביעי הקרוב, שוב נשב על הארץ, נעמעם אורות, ונקונן בקול בכי. שוב יעלו ויציפו אותנו אותם רגשות סוערים, המשלבים כאב מפלח על חורבן בית המקדש, אכזבה קורעת לב על הגלות הנמשכת, וגעגוע לימים הנפלאים, בשכון אבינו בהיכלו והגיענו אליו לבית מקדשו.

ימים אלו מתאפיינים בתחושות כאב, במצב רוח ירוד. מינון הפעילות יורד, אנו נמנעים מהרגלים שגרתיים כמו מקלחות ושמיעת מוסיקה עריבה, והתחושה הכללית היא 'לא משהו'. זה נכון, אלה ימי אבל, אבל חשוב כל כך להתבונן בהזדמנות הנפלאה הטמונה בהם:

ימים אלו הינם ימי חיבור, הידוק הקשר עם אבא שבשמים. אצל אנשים - רגעי כאב הם רגעים בהם הלב נפתח, מחפש על מה להישען, מהדק את אחיזתו עם הקרובים אליו. כשאדם שרוי בצרה ובמצוקה וחבר רחוק נחלץ להשתתף בצרתו ולהצטער בצערו - הקשר ביניהם מתהדק ומתחזק כפי שלא היה מעולם, כי ההתרפקות ההדדית ברגעי הכאב יוצרת חיבור שאין חזק ממנו.

להבדיל אלף אלפי הבדלות, גם אצל אבא שבשמים זה כך. 'קרא עלי מועד' - מכנה הנביא את יום תשעה באב, 'מועד' הוא מלשון התוועדות, התחברות, התקשרות אחד עם השני. בימים הללו אנו מתחברים לכאבו של אבא שבשמים, לצערו על הגלות הנמשכת. אנו חולקים כאב משותף, ודרכו - מהדקים את הקשר עם מי שנושא עימנו באותו כאב נורא, עם מי שחולק עימנו את האבלות על הגלות המתמשכת.

לפיכך, דווקא הימים האלה הם ימי הזדמנות, לשדרג את החיבור לאבא שבשמים. לחוש את הכאב שלו על הבית בו התאחד עם ילדיו ועתה נחרב, על העובדה שנאלץ להיפרד מילדיו ולשולחם לגלות ארוכה וקורעת לב, לחוות עמו יחד את הגעגועים המשותפים שלו אלינו ושלנו אליו.

ואת התחושות האלה נמנף להידוק הקשר עמו, להתוועד עמו שוב, להתרפק על חיקו האוהב כבנים השותפים עם אביהם ברגעי צער וכאב, כמו בימי שמחה ואושר. הרגשות הצפים בנו בהתאבלנו על

החורבן, תחושות הקירבה שלנו עם מי שמצטער עימנו על הגלות - אין כמותם לחבר בינינו, לקרב אותנו אליו, להדק את אחיזתנו באבינו האהוב.

כחלק מהחיבור הזה נפתחת לנו הזדמנות פז יקרה ונדירה בשבת הזו, 'שבת חזון'. הרי בכל ימות השנה אנו מתפללים ומבקשים, מצפים לישועה ומתחננים לרחמי שמים. לא תמיד התפילות מצליחות להגיע לכסא הכבוד, לא תמיד תפילתנו מגיעה ליעדה. מתי התפילות האלה עולות ומתקבלות בשמים? מתי התפילות האלו מגיעות לקדוש ברוך הוא?

מגלה הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק ז"ע, והדברים מובאים בספר 'תכלת מרדכי', כי התפילות הללו עולות ומתקבלות ב'שבת חזון'. מכל ימות השנה והמועדים שבה, דווקא 'שבת חזון' היא זו המעלה את התפילות כולן. כי דווקא מתוך החיבור הנפלא של בן ואבא השרויים במיצר משותף, דווקא כשהתפילה גואה מתוך קשר אמיץ ומרגש של בנים ואביהם, דווקא כשהתפילות בוקעות מתוך צער וכאב יחדיו - דווקא אז עולות כל התפילות כולן, ומתקבלות ברצון. הבה ננצל את הימים הנפלאים הללו, להידוק הקשר עם אבינו שבשמים, להתבוננות בכאבו ובצערו ובגעגועים ההדדיים בינינו, כדי לקרב את לבבנו אליו. הבה נחפש מעשה טוב, תוספת בלימוד או בתפילה, ויתור לזולת וריבוי אהבת חיים - כדי למנף את הקשר עם אבינו שבשמים מתוך הצער, כדי לחוש בימים אלו את החיבור החזק ביותר עמו. הבה ננצל את השבת הסגולית הזו להתחזקות מיוחדת בתפילה, כדי שזוכה שהיא תעלה בכנפיה את תפילותינו של כל ימות השנה.

הבה נעשה זאת עם כל הלב, וכך נזכה לבנות עוד אבן ועוד לבינה,
עוד אריח ועוד בלוק, בבניין בית מקדשנו, אמן!

חתונה שהפכה לאסון...

היה זה ביום ששי בבוקר, על אם הדרך המובילה לעיירה זלאטשוב. כרכרה מהודרת רתומה לשני סוסים אבירים עשתה את דרכה אל העיירה, נושאת בקרבה את ר' חייקל הגביר, שהשמועות על עושרו הרב הרעישו את המחוז כולו. הוא הגיע לעיירה בשעת בוקר מוקדמת, ומיד נקש בדלת ביתו של הרבי, הרה"ק רבי מיכל מזלאטשוב ז"ע, בבקשו מקום להתארח בו בשבת.

הרבנית נענתה ברצון, ובכבוד גדול הזמינה את האורח להיכנס הביתה. כדי למנוע אי נעימות, הבהירה על אתר: 'סלח לי אדוני, אתה מוזמן להתארח אצלנו, אך קשה לי להאמין שתינה כאן. אנו חיים בדלות ועוני שאי אפשר לתאר, בקושי רב אנו משיגים כדי חלות ויין ומעט עוף לשבת. הדוחק כאן הוא לא בן בית אלא בעל הבית, ואתה יכול להתארח אצלו, בהסכימך לתנאיו...' - סיכמה הרבנית בשפל קול.

'אם זו הבעיה', אמר הגביר האגדי, 'הנה היא נפתרה כאן ועכשיו!' - קבע, והוציא מכיסו מטבע זהב יקרת ערך. 'עוד היום גדול, גשי נא לשוק ורכשי את צורכי השבת בשפע רב, בשר ודגים וכל מטעמים'. הרבנית התרגשה והודתה לו בחום, עשתה כמצוותו, ואכן, בכניסת השבת ערכה - לראשונה בחיי הרבי - שולחן ערוך ועמוס במגדנות, יינות ופירות משובחים, להתענג בתענוגים ברבורים ושלי ודגים... לאורך השבת כולה, עמד הגביר והביט באלם מעורב בהלם במתרחש בבית. בעל הבית - איש קדוש ומורם מעם, צדיק יסוד עולם מהיכלם של תלמידי הבעל שם טוב, גבוה ונשגב ועשיר ברוחניות. מצד שני - הגשמיות מחרידה ומזעזעת: קורות הבית מטות ליפול, ובשיחות עם בני המשפחה הבין שפעמים הם רעבים לפת לחם ממש, העוני בולט מכל סדק ופינה בקירות המתקלפים...

במוצאי שבת לא הצליח הגביר להסתיי את תמיהתו הרבה, ניגש אל הרבי ושאלתו בפיו: 'למדנו רבנו', שאל בדרך ארץ, 'הרי הרבי איש קדוש, ככל היוצא מפיו ייעשה, תפילותיו מתקבלות בשמים מיד. מדוע לא יבקש הרבי קצת על פרנסתו, מדוע לא יתפלל מעט לבורא עולם למען כלכלת ביתו? בטוחני שאם הרבי יתפלל למען פרנסתו - כי אז ישועתו מובטחת והרווחה בוא תבוא!'

הרבי האזין לשאלה בקשב, מצחו נחרש קמטים, הוא שתק קמעא, והשיב:

'מעשה שהיה בעיירה לא רחוקה מכאן, בימים שקדמו לחתונת בתו של ר' הערשל, הגביר הידוע. הכל ידעו כי החתונה תתקיים ברוב פאר והדר, צוותות מיוחדים עמלו על הכנת החופה, סעודת העניים ובוודאי סעודת החתונה. נדמה היה כי העיירה כולה התעטפה בהוד חגיגי לרגל המעמד...

לרגל יום שמחתו, ביקש ר' הערשל להכריז בעיירה, כי ביום החופה יחלק לכל מבקש מאה זהובים - סכום עתק של ממש. ההתרגשות בעיירה הרקיעה שחקים, עניי העיירה וגם עניים מחוצה לה כבר

בביתו של ר' הערשל, לצד כל ההכנות, הוכנו שני שקי ענק, ובתוכם צרורות צרורות של מאה זהובים. שיהיה מוכן לכל דורש ונוקש, שכל אחד יקבל את שלו בסדר מופתי. הן יום חגיגי הוא היום! אלא שלילה קודם, השתבשה התוכנית...

הכינו את ארנקיהם הקרועים לקראת הסכום הגדול. היו גם מי שלא היו עניים, וגם הם ציפו לקבל כזו מתת יד הגונה - 100 זהובים ביום בהיר!

בביתו של ר' הערשל, לצד כל ההכנות, הוכנו שני שקי ענק, ובתוכם צרורות צרורות של מאה זהובים. שיהיה מוכן לכל דורש ונוקש, שכל אחד יקבל את שלו בסדר מופתי. הן יום חגיגי הוא היום!

אלא שלילה קודם, השתבשה התוכנית, ובאורח טראגי למדי - - - לילה קודם החופה, לפתע החלה הכלה לחוש שלא בטוב. עד שהגיעו טובי הרופאים, כבר שכבה הנערה מעולפת. למרות כל מאמציהם, הם לא הצליחו להנשימה. פחות משעה אחר כך, לילה לפני נישואיה, נפחה הכלה את נשמתה והסתלקה לעולם שכולו טוב, בטרגדיה נדירה ומזעזעת כל לב!

ר' הערשל כמעט קרס תחתיו, כשעיניו נקרעות בתדהמה, צער, כאב עמוק ומפלה. איך ברגע אחד נהפך לאבל מחולם, בעוד ביום המחרת הוא היה אמור להובילה לחופה - ותחת זאת בלילה הזה הוא מלווה את מיטתה של בתו האהובה לבית העלמין... עין לא נותרה יבישה באותה הלוויה קורעת לב, אוי, כלה ביום כלולותיה מובלת למנוחות!

למחרת עם שחר, ביום שנועד לחתונה, התיישבו בני המשפחה 'שבעה' על הבת שנפטרה. כל אותות ההדר שהוכנו לחתונה סולקו, כל החגיגות נעלמה. רק כאב וצער עמוק מילאו את החלל, כשאנשים באים ויוצאים, מחפשים מילות נוחם לגביר האומלל, שצרה כה גדולה התרגשה עליו...

ואז, לפתע פתאום, חש ר' הערשל משיכה קלה בשרוולו. אחד מאנשי העיירה שנכנס הביתה עם המנחמים, קרב אליו ולחש לו: 'הנה, הגעת ביום שאמרת שתחלק מאה זהובים. הגעת, היכן הכסף המובטח?'

אנשים מוזנחים מדי, עלובים מדי, או שפלים מדי. כל אחד שקיבל תור לראיון בשגרירות - מיהר לכבס ולגהץ את חליפתו, להיטיב את מראהו ככל הניתן, לשוות לעצמו מראה מכובד, כדי להרשים את האמריקאים שיעניקו לו את אשרת הכניסה הנכספת.

לקבוצה אחת מבני הישיבה שהגישו את הבקשה, נקבע תור לראיון בבוקרו של יום תשעה באב. מובן מאליו כי לא היה שייך להזיז את מועד התור לראיון, מי שקיבל הזדמנות כזו - שש ושמוח להתייצב בדיוק במועד שנקבע. אלא שאותם בחורים היו לחוצים ומודאגים: איך יוכלו להתארגן להופיע באופן מרשים בפני הוועדה? איך יתייצבו לראיון באופן מהודר, לאחר שלושה שבועות שלא גילו זקנם, תשעה ימים שלא התרחצו, חצי יום של צום שיהפוך אותם לחיזורים וחלושים, מבלי לשטוף פנים בבוקר וללא נעליים? האם יש טעם ללכת לראיון כשהם נראים כך?

מיהרו הבחורים לעשות שאלת חכם, וקיבלו הנחיות מדוייקות מרבני המקום, שהואיל ומטרתם היא לצורך דחוף ולמטרת הצלה, יותרו להם חלק מאיסורי תשעת הימים לצורך התארגנות. ברור כי יצומו בתשעה באב וינהגו בכל איסורי הצום עצמו, אך ביום שלפני יתארגנו באופן המיטבי ביותר, כדי שייראו במיטבם עד כמה שניתן...

על הבחורים נמנה גם הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל, לימים מראשי ישיבת מיר בירושלים. רבי נחום שמע את ההיתר, ובצער רב ותוך אנחה כבידה, הצטער כי השנה לא יזכה להתאבל כראוי על חורבן בית המקדש, כי לצורך העניין הדחוף - קיבל הוראת שעה להקל בחלק ממנהגי תשעת ימי האבל.

אלא שבבוא יום ח' באב, כשהתארגנה הקבוצה עפ"י ההיתר שקיבלה, לא נמנה עמהם רבי נחום. 'מותר', אמר ונאנח, 'אך אינני מסוגל, אינני מסוגל... אינני יכול להוריד כמלוא נימה מצער החורבן, אינני יכול לוותר ולו על שיערה אחת ממנהגי האבלות בימים אלה. למרות שמותר ואולי צריך - אני פשוט לא מסוגל...'. אמר רבי נחום, ויצא לשגרירות האמריקאית כשחזותו מעידה עליו כי הוא באבל. רק בנס - קיבל גם הוא את האשרה המיוחלת...

סיפור זה, המובא בספר 'עם לבבי אשיחה', מאיר בפנינו פן נוסף בצער הגלות: אנו נמצאים בעיצומם של ימים, שיש להודות שהם לא נוחים. אנו נוהגים במנהגי אבלות, אם לא יבנה בית המקדש חלילה - גם נצום ונמנע מעצמנו כל מאכל ושתייה למשך יותר מ-24 שעות, בצער ובכאב על החורבן.

הבה נתבונן בסיפור זה כדי להבין שלא רק באיסור עסקינות, אין כאן מקום 'לצאת ידי חובה'. נראה את רבי נחום שקיבל היתר, אך לא היה מסוגל לוותר על מנהג אחד ממנהגי האבלות. כי כשאדם מצטער באמת ומבכה באמת - זה לא רק שאסור לו לאכול בתשעה באב, וזה לא רק שאסור לו לשמוע מוזיקה בתשעת הימים - הוא פשוט לא רוצה, לא מסוגל!

הבה נתחבר לכאב, נהרהר על תפארת ירושלים בבניינה ושמונה בחורבנה, נקדיש זמן להתבונן ב'על אלה אני בוכיה'. מי שקרוב באמת לאבא שבשמים, מי שחש את הקשר עמו בכל ישותו, מי

המשך בעמוד 22

הס הושלך בחלל הסלון, כל הנמצאים בו צפו במחזה בהלם, מאובנים. לא יאומן כי יסופר! ר' הערשל מבכה את בתו שהלכה לעולמה בטרגדיה כה קורעת לב, שרוי בעומק יגונו על בתו שהיום השמח בחייה הפך ליומה האחרון והעצוב כל כך, והלה - אין לו בוששה ולא טיפת טקט, להיעמד כאן ולבקש כסף שהובטח לרגל השמחה!?

לאחר כמה דקות הלם, הבינו כולם עם מי יש להם עסק, ונדו בראשם ברחמים... 'רחמנות עליו', לחשו זה לזה, 'אין בו הבנה, אין בו חמלה... הוא לא מבין, לא מבין...'

והגבירה, עומד מול הרבי ומבין היטב למה יכוונו מילותיו בסיפור, ואז נאנח הרבי אנחה קורעת לב והוסיף: 'אוי, בכל רגע שלא נבנה בית המקדש ונותרנו רחוקים משולחן אבינו, הרי הוא מבכה פי כמה וכמה מאותו עשיר על בתו, בכמה צער הוא שרוי... איך אני מסוגל לחשוב על החסרים שלי כשאני עומד לפני אבי הכאוב? איך אזכור את כאביי האישיים כשאני ניצב מול אבי בשעת צערו?'

הרבי נאנח שוב, ועתה - גם הגביר. לראשונה בחייו חש כי הומחשו לו כאב החורבן, עוצמת הכאב. זה לא כאב רק שלנו, אנו חולקים כאב עם אבינו שבשמים, עם אהוב ורחום, המתגעגע אלינו ללא הרף. וסיפור זה, שסיפר הרה"ק רבי שלומק'ה מזוועה היל זי"ע, פותח לנו עיניים להבנת משמעות מצבנו בחיים.

בימים אלו, הבה נתבונן בצרתו של אבינו שבשמים, בכאבו הרב על ביתו שחרב, על בניו שהגלו, על סאת הייסורים והדמעות העוברת על בניו אהוביו. הבה נקבל פרופורציות חדשות לחיים, ונעסוק פחות בדברים הקטנים המכאיבים לנו, מתוך הבנה כי צערו של אבא גדול פי כמה.

נכון, היינו רוצים שהכל יזרום על מי מנוחות, הכסף ייכנס מעצמו, יהיה לנו בית יפה, ילדים כשתילי זיתים, הרבה חלומות יש לנו, וכשהם לא מתגשמים, אנו עשויים להצטער, להיטרד, לעסוק במילוי שאיפותינו. ככל שנחיה ונחוש את צערו של אבינו שבשמים, נוכל לעמוד טוב יותר בהתמודדויות שלנו, נוכל לקחת את הקשיים שלנו במינום הראוי, ולהשקיע לא מעט מאמץ ותפילה ביעד החשוב באמת:

בלפעול ולבקש מאבא שבשמים שנוכח כבר לראות בתפארתו, שנוכח כבר לראות בגאולתו, שנוכח כבר לגיל ולשמוח עמו בשובו לציון. זו השאיפה החשובה מכולן!

התלבושת המתאימה לשגרירות...

היה זה לאחר שנדמו תופי מלחמת העולם השנייה, כשהעולם ניסה לעכל את השלכות המלחמה והאובדן הגדול. קבוצת בחורי ישיבת מיר שנמלטו לשנחאיי שבסין בימי האימה, הגישו בקשות לקבל 'ויזה' להיכנס לארצות הברית, להתחיל את חייהם מחדש לאחר שנות הבריחה הגדולה מאימת המוות.

לצורך קבלת אשרות הכניסה, הוצרכו הבחורים לעמוד בראיון בפני ועדה מיוחדת בשגרירות האמריקאית המקומית. הוועדה בחנה היטב את מצב הפליטים, ביקשה לוודא כי לא ייכנסו לארצות הברית

דמעות נקשרו בעיניו האפורות של החייל הניקולאי המגושם, הוא נזדעזע מהמילים הלבביות והחמות שזרמו ממעיין טהור וחי וליטפו והחיו את נשמתו המיוגעת... משנודע לו מיהו העומד בפניו, פרץ בבכי עז...

תוכחת מוסר - באהבה!

הרב בנימין בירנצוויג

”אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן” (דברים א', א')

בימים אלו בהן נדרשת מאתנו הנהגה מיוחדת של אהבת חינוך איש אל רעהו, נלמד בע"ה מפרשת השבוע ומהסיפור המרגש שיובאו כאן נקודה מחזקת:

בפרשה זו משה רבנו מוכיח את עם ישראל על שהכעיסו את ה' כמה פעמים במהלך מסעותיהם במדבר, וכתב רש"י בשם הספרי: "לפי שהן דברי תוכחות שבהן מנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום, לפיכך סתם את הדברים והזכירן ברמז מפני כבודן של ישראל".

דבר נוסף בדרך בה צריך האדם להוכיח את זולתו, כתב השל"ה הקדוש שאנו לומדים מפרשה זו; שהרי כשבא משה להוכיחם בדברי מוסר, לא רק שלא הזכיר גנותם בפירוש, אלא אף סיפר מעלתם "הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים וכו'", ומתוך מעלתם כרמוז על תוכחתו להם, וכפי שמפורש במשלי (פ"ט) "אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך", והיינו כשתוכיח את הזולת אל תאמר לו: 'מדוע הנך לץ וכמה גרוע אתה בעשותך מעשה זה', שבכך לא תועיל בתוכחתך מאומה רק תגרום שהוא ישנאך, אלא אמור לו: 'כמה חכם ונבון הנך, ולאדם כמותך לא ראוי לעשות פעולה זו, ובזה תועיל שישמע תוכחתך וגם יאהבך'.

זה למדנו משה רבנו בדרכי התוכחה: לא לזלזל באדם בדברי התוכחה, תמיד לשמור על כבודו ולהזכיר מעשיו בדרכי רמז שיבין מעצמו, ומלבד זאת תמיד לנסות וללכת סחור סחור, לדבר על מעלותיו ומתוך כך להעמידו על טעותו במעשיו הרעים. רק כך הוא ישמע, יקבל וגם יאהב את המוכיח.

במהלך תקופת נדודיו של מרנא הח"ח למכור את ספריו, נכנס פעם לאכסניה בוילנה, ושם הוא ראה יהודי חסון ומגושם נכנס ומתיישב ליד השולחן, ומפקד על המשרתת בצורה מבזה ולא הוגנת, שתגיש לו נתח אווז צלוי וכוס משקה חריף. לאחר שהגישה לו, מייד בלי ברכה הוא חטף בתאוותנות את נתח האווז, בלע אותו ברעבתנות גסה, ואחר קינח במשקה אשר זרם על כל בגדיו.

החפץ חיים נדהם מהמחזה, צורת התנהגותו הלא הוגנת והמשפילה כלפי המשרתת ואופן אכילתו ושתיתו הגסה, גרמו לחפץ חיים

זעזוע. הוא רצה לגשת אל היהודי כדי להעיר לו על התנהגותו. בעל האכסניה שראה כל זאת, ניגש מיד לח"ח למונעו מלעשות כן. הוא אמר לו שמדובר ביהודי שהיה חייל בצבא הצאר ניקולאי, נרגן ומתוסכל, ומי שיעיר לו הוא עלול חלילה להרים ידו עליו, ומעצם המחשבה הזו נפחד ונרעש בעל האכסניא, שמא ירים חייל זה את ידו על קדוש ישראל החפץ חיים.

בעל האכסניא ניגש לחפץ חיים ואמר לו בתחנונים ממש: "אנא, רבי הנח לו! אין עם מי לדבר! הריהו מגושם ובור ועם הארץ גמור, משהיה בן שבע שנים נחטף יחד עם ילדים אחרים קנטוניסטים לערבות סיביר. עד גיל שמונה עשרה גדל בין איכרי המקום, ואחר עבד את ניקולאי עשרים וחמש שנה! היש בכך משום פלא שגדל כה מגושם, פרא והדיוט, לאחר שקרוב לארבעים שנה לא היה מצוי בסביבה יהודית, לא למד אות אחת מן התורה ולא ראה פרצוף יהודי?"...

חיוך שלו נסך על פניו המאירים של החפץ חיים... "אל תחשוש!", אמר לבעל האכסניא, "אני כבר אדע היאך לשוחח עמו, ומקווה שתצמח מכך טובה".

החפץ חיים ניגש לחייל במאור פניו הקדושות, והושיט לו ידו ל"שלום עליכם!". כבר ניצת אור בפניו הכבויות והמגושמות של החייל, ומיד המשיך החפץ חיים, בנעימה לבבית וידידותית: "האמת ששמעתי עליך שבתור ילד קטן נחטפת יחד עם ילדים נוספים לסיביר הרחוקה, שמעתי שגדלת בין הגויים, לא זכית ללמוד אפילו אות אחת מן התורה, עברת את הגיהנום בעולם הזה! סיוט, צרות, רדיפות ועינויים נוראים! הרשעים רצו להעבירך על דתך, אילצוך

המשך בעמוד 26

כדי ללון שם את לינת הלילה. אחד הגבאים של הרבי שהסתובב שם, הבחין לפתע בבחור הנ"ל, ולשאלתו מה הוא עושה כאן, השיב הבחור שהוא רוצה לשמוע את הרבי קורא את המגילה למחר, ולכן הוא נשאר ללון כאן, אך הגבאי אמר לו שיבוא עמו לדירה של הרבי, ושם יסדרו לו מקום טוב ללון. ואכן הגבאי סידר לו בחדר אוכל מקום לישון.

מספר האדם הזה, שבשעה ארבע ומחצה לפנות בוקר, שמע שבאחד החדרים התעורר אחד, ונוטל את ידיו בנטילת ידים שחרית. הוא שומע שהנ"ל מתחיל ללכת. לפתע הוא רואה את הרבי נכנס לתוך חדר האוכל שהיה ישן שם. הבחור עשה עצמו כישן כדי שהרבי לא יבחין שהוא רואה אותו. הרבי ניגש אליו ומסתכל סביבו, ואז הרבי יוצא מהחדר, והבחור שומע שהרבי ממלא מים לתוך כלי, והרבי נכנס שוב לחדרו, ומביא עמו קערה וכלי מלא מים לנטילת ידים, ומניחו ליד מטתו...

(מתוך 'נועם שיח' תשע"ט - בהוצאת מכון אפריון לשלמה)

הבזיכים משקה 'מעד' במקום שמן זית. בכניסתו הבחין הרבי מיד בטעות, וכדי שלא לבייש את המשמש, הורה להוציא את המנורה לחדרו ושם שפכו את ה'מעד' והכניסו במקומו שמן זית...

סיפר לי גיסי הרה"ח ר' אברהם דוד פוקס שליט"א מחשובי חסידי וויזשניץ-מאנסי, שמידי שנה בשנה היה הגה"ק מוויזשניץ-מאנסי זי"ע נוהג לנסוע לווייליאמסבורג בליל פורים, והיה קורא שם את המגילה. פעם אחת בהיות הרבי כבן שמונים, חל פורים ביום ראשון, ובמוצ"ש קרא הרבי את המגילה במאנסי, ואח"כ נסע לווייליאמסבורג וערך שם את שולחנו הטהור, ונשאר ללון שם כדי לקרוא את המגילה למחרת היום.

מספר יהודי אחד, שבאותה שנה היה עדיין בחור, והוא נסע ביחד עם הרבי לווייליאמסבורג, ובהיות שרצה לשמוע את הרבי קורא את המגילה למחרת היום, נשאר גם הוא ללון שם, ובעת שהרבי גמר את עריכת שולחנו בשעה שתיים בלילה, נשכב הלה על ספסל בביהמ"ד

4 מילים, 3 פעמים!

כל יום, כל החיים, אנו מחפשים רגעי הזדמנות, עתות רצון. רגעים בהם נוכל לפעול ישועה ורחמים על מצוקה אישית מעיקה, שנוכל להקל על עצמנו ולהיפטר מבעיה אישית מציקה. כמה אנו מצפים לישועה בכאב אישי שלנו, בילדינו, בנושא בריאותי המעיק, בפרנסה או אפילו סתם במכשיר חשמלי שמקצר, ואנו נושאים תפילות ומבקשים ומצפים לישועה, ממתנינים שהתפילות יענו ויתקבלו!

הנה לנו רגע כזה, סוד אשר גילה האר"י הקדוש, והובאו הדברים ב'פלא יועץ' ערך ציפוי: בעת שאדם אומר את המילים 'כי לישועתך קיוינו כל היום' שבברכת 'את צמח דוד' שבתפילת שמונה עשרה, שיכוון על צרותיו האישיות, ויתפלל כי יגאל מהן כדי שגאולתו מהן תגדיל את כבוד השכינה.

כי כשילד סובל ממצוקה, גם אביו סובל עמו. כשאנו שרויים בכאב אישי, גם לאבא שבשמים זה כואב, 'בכל צרתם - לו צר'. והתפילה על הישועה מהכאב האישי כדי להקל על כאבו של אבינו האהוב - היא כלי מחזיק ברכה להביא בכנפיו ישועות ונחמות, ולפתוח לנו שער לשפע ישועה.

שלוש פעמים ביום יש לנו את ההזדמנות לכוון במילים 'כי לישועתך קיוינו כל היום' מתוך ציפיה לישועת ה' מהקשיים שלנו. ואז תפילותינו יתקבלו ברחמים וברצון ויביאו לנו את הישועה הנכספת, במהרה בימינו אמן!

שמחובר לאביו בכל נימי נפשו - לבו גואה בצער, דומע בבכיה, מקונן בהתרגשות...

ולואי נזכה, כי כבר הובטחנו: 'כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה', בעזרת השם, עוד השנה, בבניין ציון וירושלים לתפארה, אמן!

מי רוצה להבין דף גמרא?

פעמים רבות, בעת אנו יושבים ולומדים, אנו חשים כי ההבנה מאיתנו והלאה. אתה לומד שורה או שתיים, ופשוט לא מבין. לא את הקושיא, לא את התירוץ, לא את הראיה ולא את המהלך. סוגיות מוקשות הן חלק מחייו של כל לומד, אך יש כלי מפתיע להתיר את הקושי בהן, ולהאיר את החומר הנלמד באופן בהיר ומובן.

וכך מגלה ה'בני יששכר' זי"ע במאמרי חודש אב: אם אדם חש קושי בלימודו, שיעצור לרגע ויתפלל על הגאולה. שיצטער קצת על הגלות, ומתוך כאב וצער יהמה לבו בתפילה לגאולת ישראל. אז - ייפתחו בפניו שערי אורה, והוא יצליח להבין ולהשכיל את דברי התורה באהבה!

והוא מסביר זאת: אדם שמתקשה להבין משהו בלימודו, זהו אות וסימן כי חלקו בבית המקדש טרם נבנה. וכשאדם מתפלל על הגאולה מעומק לבו - הרי שתפילתו בונה אבן ועוד אבן, נדבך אחר נדבך, מסייעת בבניין בית המקדש. כך הוא בונה את חלקו בבית המקדש, ובכך הוא משלים את יכולתו להבין ולהשכיל, ונפתחים בפניו שערי החכמה!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com

מחיר מיוחד
לרגל השקת הסדרה
199 ₪

לשמחת לב מבקשי ה'
הושלמה הסדרה המיוחדת,
שנבשה בסערה את היכלי התורה והמוסר

"אוצרותיהם אמלא"

על התורה ומועדי השנה
מאוצרו המופלא של מגיד המישרים הנודע, פה מפיק מרגליות

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

למעלה מ- 3500 עמודים
גדושים אוצרות יקרים
המסולאים בפז,
כולל מפתח ערכים מפורט
של חמשת הכרכים.

להורים ולמחנכים
למורים ולמורות
לצעירים ולמבוגרים

מנעם, מעשים ולחם מאוצרו המופלא של
הגאון רבי אליעזר הלוי טורק שליט"א
מהדורת ברקוביץ

ניתן להשיג
בהנויות הספרים

טלפון להזמנות: 050-4172546 | 08-9742475

מקרא
הוצאה לאור

זה - החברותות היחידות של מרן. כשלוש שנים למדתי עמו מידי בוקר כמעט שעה וחצי, גמרא רש"י תוספות".
 התרגשותו של הגאון רבי מיכל גואה, כשהוא מתחיל להתנגן ולתאר את הלימוד. תיאור חי, כנה ומלא רגש, הסוחף גם אותנו. "מרן היה לומד את הגמרא במתיקות", הוא שב בזכרונותיו, "מסביר, מבאר בלשונו הטהור: 'אנפערט תוספות' [עונים תוספות], 'ויש לומר'... וחוזר ומפרט מה הייתה הקושיה, ומהו התירוץ שהתחדש עתה. והוא ממשיך: 'ועוד יש לומר', ואז נעמד ומבהיר: מה היה חסר להם לתוספות בתירוץ הראשון? ומסביר, וכך כל עניין ועניין בבהירות, במתיקות ובשמחה, להקיף את הסוגיה עצמה, ולפרוס אותה כך שהכל יהיה ברור כמו שכף היד ברורה לך.
 "כמה שבועות לפני הסתלקותו של ידידו הגדול ומחותנו, דודי מרן הגרש"ז אויערבך זצוק"ל", נזכר בן שיחנו שליט"א, "הגעתי לבקרו. רבי שלמה זלמן אמנם לא היה חולה, אבל היה מאד חלש, ואמר לי: 'אני מקנא ברבי יוסף שלום, כי הוא יכול ללמוד בזקנה מופגת, מפני שהוא מתיישב ללמוד גמרא עם רש"י ותוס', עוד דף ועוד ועוד. כך הוא לומד לפי הסגנון שהרגיל את עצמו מצעירותו, ללמוד הרבה גפ"ת. אבל אני' - המשיך מרן הגרש"ז - 'הורגלתי יותר במחשבות ובעיונים רבים לכאן ולכאן, וכאשר הגוף חלש והעיון נחלש, קשה לי ללמוד כך'".

נקי כפיים, בר לבב

אם בעסקי ממונות עסקינן, כפי הנשמע, אף שכבר יצא שמו מסוף העולם ועד סופו היו אנשים שביקשו מאד לתת לו וליהנות אותו מכספם, ומרן זצוק"ל מיאן.
 "אכן, בין בני המשפחה מהלכים פרטים מעניינים בדבר. ביכולתי לומר רק מה שבדידי הווה עובדה: כידוע, כאשר נודע למרן זצוק"ל על יהודים נזקקים, שלח לסייע להם בעזרה כספית בכל מיני דרכים. גם אני זכיתי להיות שליח בדברים הללו, אבל מעולם לא לבני משפחתי.
 "פעם אחת, הנדיב ר' משה רייכמן הגיע והביא למרן צ'ק על סכום כסף גדול מאד. למחרת בבוקר כאשר נכנסתי אליו, אמר לי מרן: 'עשה עמי חסד וקח את הצ'ק הזה והשב אותו לר' משה רייכמן. אני לא רוצה להתחיל עם הדברים הללו' - הוא התבטא.
 "העזתי וטענתי בפניו: 'אינני מבין, לרב יש ילדים ונכדים נצרכים שזקוקים לסייע, וכזה סכום יכול מאד לעזור!'. אמר לי מרן שוב: 'אני לא מעוניין בכגון דא, כי בממונות אפשר להיסחף או לטעות חלילה ולא להישאר נקי לחלוטין, אינני מעוניין בכך כלל, לך ותשיב לו, בברכת תודה'".

הסוגיה הסבוכה עליה התבטא מרן זצוק"ל שאין בידו להכריעה

"רבי אברהם התגורר מתחת לביהמ"ד 'אהל שרה', ובשעה היעודה דפק רבי אריה לוי על הדלת, כדי לפגוש את הבחור. רבי אברהם אמר לו כי 'הבחור נמצא בביתו'. מאי משמע? לא כאן הוא, אלא למעלה בבית המדרש... שם ביתו.
 "נו, עלה רבי אריה ל'אהל שרה', אך בעמדו לפני המפתח הדלת שמע קול לימוד בחברותא. הוא עמד תמה: 'הלא סיכמנו שאני בא לדבר איתו לבד, והנה הוא יושב עם חברותא'... רבי אריה אפילו לא חזר לבית משפחת אלישיב, אלא פנה מיד והלך לביתו, ולמחרת ניגש לזקני הרב הרמן בטרוניה: 'אני ממש לא מבין מה קרה שם. זו צורת ההתנהלות, שהמיועד ממתין לי עם חברותא?'.

"סבי זצ"ל מיהר לרבי אברהם אלישיב, והוא הסביר לו: 'חס וחלילה, לא מיניה ולא מקצתיה, רק הבן שלי היה שם! אלא שאין לו חברותא וזה לא פשוט כלל לצמוח כך בתורה, ולכן הוא לומד בצורה כזו - שואל שאלה, ומשיב, כאילו החברותא הוא זה שמשיב לו, וזה מועיל לו במידה רבה להבנה'. או אז רוחו של רבי אריה שבה אליו, ואכן השידוך קם והיה".

התמדתי של הנער הצעיר לבית אלישיב, מתברר, היתה למופת בקרב כל האזור כולו. "סיפרו לי ב'מאה שערים' כי הנשים לפני עשרות שנים, קרוב למאה שנה (מרן זצוק"ל עלה ארצה עם אביו ומשפחתו בשנת תרפ"ד א.ח.), היו מתעוררות לטיפול בילדים באשמורת הבוקר, היו אומרות תמיד בשמען את קולו בניגון הגמרא: 'אה, די פייגלע פייפט שיין' [הציפור כבר משוררת]... כך מידי בוקר".
 ואת הסיפור הבא סיפרה לגרי"מ שטרן, אשת חבר, הרבנית אלישיב ע"ה: "בשכנותם התגורר, מעבר לקיר משותף, אדם גדול מחסידות ברסלב - הרה"צ רבי שמואל שפירא זצוק"ל, שהיה צדיק יסוד עולם. לילה אחד הוא נפל ממיטתו, ולא היה בכוחה של זוגתו להרים אותו. מכיוון שבשעה ההיא - ספק שעת לילה מאוחרת ספק שעת בוקר מוקדמת - לא היה ממי לבקש סיוע, וקול ניגון לימודו הערב של שכנם הצעיר כבר נשמע מעבר לקיר, אמרה אשת רבי שמואל לבעלה 'אני עולה לשכן הרב אלישיב, שהוא יבוא ויסייע להרים אותך למיטה'.

"רבי שמואל נזעק: 'חס וחלילה!' אך וועל שטערן דער מתמיד'!?!' [וכי אני אפריע ללימוד של המתמיד?!] 'אז מה יהיה? הרי אתה שוכב על הרצפה?' - טענה הרבנית שפירא, אמר לה רבי שמואל: 'אשאר על הארץ עד לפני שעת ותיקין, אז כבר באים מעט אנשים להתפלל בברסלב וחולפים כאן על יד הבית, קראי להם ומי מהם כבר ודאי יבוא לסייע לי'. וכך שכב הוא על הארץ עד הבוקר, מתוך ההערכה הגדולה להתמדה העצומה של שכנו".

קנאת סופרים

שמענו, כי זכיתם ללמוד עם מרן זצוק"ל בחברותא. הגרי"מ שטרן (בחינוך): "כן, אני מהיחידים שיכולים להתפאר בתואר

אך היא נבהלה ואמרה שאינה מוכנה להעביר את העולם הבא שלה, גם במחיר שתישאר עגונה. רבי יצחק אמר לה 'אז אני אתן לך את העולם הבא שלי. נחליף. ואת תתני לו את שלך'... לזה היא כבר הסכימה...".

"אבל רבי יצחק הגיע למרן הגרי"ש עם השאלה הלכה למעשה: האם יש דבר כזה, האם זה מועיל, והאם לעשות את זה ולשוב לרוסיה ולטפל בענין או לא? ישבתי עד מאוחר בלילה לדון בעניין 'העברת והקנאת עולם הבא', וב'תנאים בגט', ועוד", סיפר מרן הגרי"ש לגרי"מ שטרן שליט"א, "ואין לי הכרעה מוחלטת. סיימתי הבוקר קצת יותר מהר את התפילה (בינה זאת!) כדי לעיין עוד, ואפילו לא אכלתי פת שחרית. 'אין לי ידיים ורגלים' - התבטא מרן זצוק"ל מתוך חולשה - 'וזה הרי עגונה ממש עם כל הצער והקושי שבוזה!'. 'למחרת התעניינתי מה התחדש, ומרן אמר לי: 'ר' מיכל, זה עוד לא ברור, לא עזבתי את הסוגיא, וזו סוגיא שאין בה דברים מפורשים לענייננו'. לבסוף, ביקש ממני שאלך לרבי יצחק ואומר לו שאין כאן הכרעה, ושינסה בכל זאת לשכנע את הבעל שירד מהתנאי הזה. 'הסיפור לקח עוד שלושה חודשים, רבי יצחק נסע עוד ועוד, ובסופו של דבר השיג את הגט בלי התנאי. סיפרתי על כך למרן, ואנחת השמחה שנשמעה מפיו אין לתארה: 'ברוך ה'! ברוך ה'!"

(הרב א. חפץ-מוסף שבת קודש, מטות מסעי תש"פ)

בתוך שיחתנו משלב הגרי"מ שטרן שליט"א עובדה נפלאה דהווי בדידיה:

"מתוך שהיה מרן משיב במהירות ולא לתר, זה נכון שתשובתו הייתה באה לעיתים כהרף עין, וזאת מחמת גאונותו כי רבה, אבל יש לדעת: הוא היה 'ירא הוראה' מאד, והיכן שהדברים לא היו מחוורים אצלו כשמלה הוא לא ענה, המתין והמתין, והתאמץ רבות. והנה מעשה נפלא שימחיש זאת:

"בוקר אחד נכנסתי, ומרן אמר: 'היום אין לי רגע זמן לשוחח איתך בדברים הנצרכים'. וכה סיפר: הגאון רבי יצחק זילבר זצ"ל, שכידוע עסק גם בהצלת נשים מעגינות, היה אצלו לילה קודם עם מקרה של בעל שנותר בברית המועצות כשהאשה עלתה ארצה, והוא אדם קשה מאד וממאן לתת גט.

"רבי יצחק ניסה את כל האפשרויות, וללא הועיל, עד שהציע לו: 'שמע, אתה ודאי מאמין שיש 'עולם הבא', ואתה יודע שאשתך צדיקה, אם היא תתן לך את ה'עולם הבא' שלה - האם תהיה מוכן לתת גט? הרי שנינו יודעים שהיא לא תשוב לכאן לעולם, ואתה לא תיסע לארץ ישראל לעולם, אז מה אכפת לך במחיר הזה?'. הבעל הסכים, והביע נכונות לתת את הגט על תנאי זה.

"רבי יצחק זצ"ל שב ארצה והציג בפני האשה את הרעיון וההסכמה,

המשך מעמוד 8 | הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א

"עזוב אפוא השטן הישן את מלאכתו, ותחתיו התמנה ממונה חדש, והנה זה החדש חכם ופיקח, והוא המציא לעצמו עצה פשוטה בדבר".

"ומה היא עצתו?", שאל רבי זושא בקול גדול, כדי שכולם ישמעו היטב...

"פשוט מאד", הסביר רבי אלימלך, "הוא מניח מעט לאדם במשך ימי חייו, אבל מתנכל אליו בעיקר בזקנותו! משבש הוא את דעתו להסיחה מעיקר תכלית החיים, ו'מסדר' לו כל מיני עניינים של שטות ושל הבל, כך שזמנו יעבור ללא תשובה וללא תורה ומעשים טובים, וכך מצליח הוא בעבודתו!

"אבל הזקנים החכמים", סיים רבי אלימלך את תוכחתו, שנאמרה כביכול לאחיו - "אינם מניחים לו! הם מנצלים היטב את סוף ימיהם עלי האדמות ועוסקים בתורה ובתשובה כראוי; כך הם מגיעים לעולם העליון בידיים מלאות ברכה!".

כשסיימו האחים את שיחתם ונפנו ללכת, שמעו את הזקנים מדברים ביניהם על אודות מה שקלטו מאותה שיחת קודש. הללו קמו תכף, עזבו את הבליהם, הלכו כולם יחדיו את בית המדרש ושבו בתשובה שלימה.

(מתוך טיב המעשיות)

בעת שערכו הצדיקים הקדושים הרבי ר' אלימלך ואחיו הרבי ר' זושא ז"ע גלות בגלילות פולין וגליציה, הם מצאו את עצמם בפונדק דרכים אחד. לעת ערב התכנסה שם חבורה גדולה של זקנים עמי הארץ, שהיו מתאספים מדי ערב להעביר את זמנם לריק בשטויות ובהבלים.

תכף הבינו האחים הקדושים התכלית הנרצית מהם במקום נידח זה...

התיישבו להם, אפוא, שני האחים בשולחן קטן בקרבת חבורת הזקנים, והחלו לשוח ביניהם 'שיחת חיזוק', שבמהלכה פנה רבי אלימלך לאחיו בקול גדול: "התדע, אחי יקרי, מה שקרה למעלה בשמיים?"

"לא!" ענה רבי זושא, "מה קרה שם? ספר נא לי!"

"הסכת ושמע!", סיפר ר' אלימלך לאחיו, וכל חבורת הזקנים שמה אוזנה כאפרכסת לשמוע את שיחתם המעניינת, "השטן הגיע בפני בית דין של מעלה, והגיש 'כתב התפטרות'! הוא טען שכל עבודתו לא שווה ולא כלום; הוא מסית ומדיח את האדם לחטוא כל ימי חייו, אך בהגיע איש ישראל, כשרואה שיומו מתקרב, חוזר הוא בתשובה שלמה ומתחיל לחשב את קיצו בחשבון נפש נוקב, ומתחיל לעסוק בתורה ובתפילה וכו', נמצאת כל עבודתו הקשה יורדת לטמיון!

לראדין להספיד את רבי דויד'ל, וכאשר התפלא הנ"ל על מה ולמה הוא צריך להספיד? אמר לו החפץ חיים שהוא היה בשעת מעשה ושמע את רבי דויד'ל אומר את הדברים הנ"ל, ולכן הוא רוצה שהוא יבוא ויאמר את זה לכל הקהל, מה שבאזניו שמע...

(מתוך הספר 'דחזיתיה לרבי מאיר')

עיניו ונותן לו שלום ושואלו לרצונו והלה שוב אומר את הנ"ל. או אז אמר לו רבי דויד'ל: "די שכחה ביי מיר איז זייער גרויס, אבער דעם ש"ס געדענק איך אזוי ווי א בחור פון זעכצן..." [-] אני סובל משכחה גדולה, אבל את הש"ס הנני זוכר כבחור בן שש עשרה]... ולאחר שנפטר רבי דויד'ל, קרא ה'חפץ חיים' לאותו משולח שיבוא

המשך מעמוד 9 | הרה"ג רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א

אדם הראשון לאחר שחטא לפניו; ביקר חולים - אצל אברהם אבינו, שלא היה חייב בכך לאחר שביקרוהו ממרא וחבורתו; זה מה שמלמד אותנו הכתוב: הידבק במידותיו של הקב"ה, גם כשאתה לא חייב, ואז ינהג עמך הקב"ה מידה כנגד מידה גם כשהוא לא חייב.

משיצא מרן הרב אויערבך מפתח בית החולים, כבר נשמעה הצפירה המבשרת את בוא השבת. אבא לא היה רגוע: "צאו וראו בפוסק הדור", ציווה עלינו, בניו, "שהולך עכשיו רגלית לשערי חסד. ראו ולימדו מוסר איך צריך לנהוג מצוות ביקור חולים בדרכיו של הקדוש-ברוך-הוא".

היה זה עבורנו פרק מוסר חי ומאלף.

(מתוך הספר 'אור השבת')

המבקר את החולה ניצול מדינה של גהינום... ומה שכרו בעולם הזה? ה' ישמרהו מיצר הרע, יחיהו מן הייסורין, יהיו הכול מתכבדין בו, יזדמנו לו רעים כנעמן שריפאו את צרעתו".

מבאר המהרש"א: הקב"ה משלם מידה כנגד מידה, והאדם שביקר אצל החולה מקבל שכרו בדיוק כפי שמדד לחולה: בכך שהתגבר על יצרו והלך לבקר את החולה - ה' ישמרהו מיצר הרע. בכך שגאל אותו מייסוריו - כמו שנאמר שהמבקר נוטל אחד משישים - ויחיהו מן הייסורין: בזכות שכיבד את החולה - יהיו הכל מתכבדין בו; ובשכר שהראה ידידות ורעות לחולה - יזדמנו לו רעים כנעמן שריפאו את צרעתו.

לכשנעמיק, ניווכח כי מידותיו של הקב"ה נעשו למעלה משורת הדין ומעלה מדרך הטבע. מה הוא מלביש ערומים - שהלביש את

המשך מעמוד 13 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

חניכיו. כך גם כאשר נשא דברים נלהבים על עבודת התפילה, כולנו היינו עדים שלא היה רק 'נאה דורש' אלא אף 'נאה מקיים'. כשאדם נוהג בנקיות כזו, דבריו מתיישבים על לב השומעים וקונים שביתה בלב. תוכחותיו חדרו בנו לעצמות ממש, ועד היום רישומן ניכר בנו.

(מתוך הכרך החדש, בסדרה הנפלאה 'אוצרותיהם אמלא')

הוא ידע להוכיח קשות ואף להעניש, אבל כולם אהבו אותו. מדוע? כי הרגשנו תמיד שהתוכחה שלו נקייה, 'ריין'. הוא אף פעם לא תבע מאיתנו דברים שלא תבע מעצמו. כשהוא דיבר על התמדה, כולם ידעו שהוא אוהב בזה. הוא עצמו היה נמצא מתחילת הסדר ועד סופו, ולומד בשקידה גדולה עם החברותא הרב הצדיק רבי יונה מנטל זצ"ל, כשרק מידי פעם היה מסתכל סביבותיו לסקור את

המשך מעמוד 21 | הרב בנימין בירנצוויג

העומד בפניו, פרץ בבכי עז דקות ארוכות והחל לנשק את מרנא החפץ חיים... החפץ חיים הוסיף לדבר אליו; "אדם שכמותך שזכה להיחשב בין הקדושים שמוסרים את נפשם על קדושת השם... לו תקבל על עצמך לחיות מעתה את שארית ימיך כיהודי כשר - אין מאושר כמוך בארץ!!!".

היהודי שוב לא עזב את החפץ חיים, נקשר הוא אליו בכל נימי נפשו, והחפץ חיים קרבו מאז, עד שהפך לבעל תשובה אמיתי וצדיק גמור.

(החפץ חיים חייו ופעלו ח"א עמוד קעד)

לאכול חזיר, נבילות וטרופות, ואף על פי כן נשארת יהודי! לא השתמדת! מאושר הייתי" - מוסיף ואומר לו החפץ חיים - "לו היו לי זכויות כשלך והייתי בן עולם הבא כמותך!! מקומך בעולם האמת הרי יהיה בין הצדיקים וגאוני עולם!! מסירות נפש שכזו, לסבול ייסורים שכאלה למען היהדות, למען כבוד שמים, שלושים וכמה שנים רצופות!!! דע לך שניסיוןך גדול יותר מניסיונם של חנניה מישאל ועזריה!!!..."

פניו של החייל האדימו... דמעות נקשרו בעיניו האפורות של החייל הניקולאי, הוא נזדעזע מהמילים הלבביות והחמות שזרמו ממעיין טהור וחי, וליטפו והחיו את נשמתו המיוגעת... ומשנודע לו מיהו

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג, כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

24 שעות

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מרדכי שלמה פריינד שליט"א**
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/1

הרב **אריה זילברשטיין שליט"א**
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **אליהו אורנשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/1

הרב **מאיר שפרכר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/2

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס הי"ו**
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע
שלוחה 7

הר' **אברהם פוקס הי"ו**
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתקוות על סדר הדף היומי
שלוחה 3

הרב **יצחק לובינשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • אנגלית
שלוחה 2/6

הרב **אפרים סגל שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש
שלוחה 2/3-4

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי'
בהלכה'**

- ◆ האם מותר לעשות מלאכה ביום טוב לצורך 'אוכל נפש' של פחות מ'כזית'?
- ◆ מדוע נהגו שלא לשחוט בהמות ביום טוב?
- ◆ האם מותר לאכול מבשר בכור בהמה בזמן הזה?

וכן מריטת נוצות העוף - בין בחייו ובין לאחר מותו - אסורה משום איסור מלאכת 'גוזז', ואף המריטה ביד אסורה מדאורייתא, משום שהדרך למרוט כן.

• 'מוקצה לחצי שבת', פירוש: חפץ שבזמן 'בין השמשות' של כניסת השבת היה ראוי לשימוש, ובמהלך השבת התקלקל באופן שיצא מכלל שימוש, או שנאסר בשימוש מסיבה כלשהי. להלכה - אם במהלך השבת חזר החפץ לתיקנו, או שהתבטל איסור השימוש בו, אינו נחשב עוד כמוקצה.

מהלכות שחיטה וטריפות

• בהמה הנוטה למות, מותר לשוחטה ולאכול מבשרה, אך אם אינה מסוגלת לעמוד על רגליה, אסור לאכול מבשרה אלא אם כן פירכסה לאחר השחיטה.

• עוף שנדרס ברגלי אדם, אף אם לא ניכר כל שינוי בחיצוניותו, יש לחשוש שמא התרסקו אבריו מבפנים, ונעשה 'טריפה' על ידי כך. ולכן, יש להמתין עשרים וארבע שעות בין דריסתו לשחיטתו, ולאחר השחיטה צריך לבדוק את כל גופו, מהראש ועד הירכיים - אם יש בו טריפה.

• בכור בהמה טהורה בזמן הזה, אסור לשוחטו ולאכול אלא אם כן נוצר בו מום 'מובהק'. ואף כשנוצר בו מום, חובה להתיר את שחיטתו תחילה על ידי 'מומחה', או על ידי שלושה 'הדיוטות'. והתרתו אסורה בשבת וביום טוב.

• השוחט חיה או עוף הכשרים למאכל, חייב לכסות את הדם הניגר מהם בשעת השחיטה. את הכיסוי יש לבצע בעפר, או באפר; ואם אין עפר או אפר בהישג יד - אסור לשחוט. (ולעומת זאת, במצוות ציצית, כאשר אין חוטים בהישג יד, מותר ללבוש בגד בן ארבע כנפות ללא חוטי הציצית).

מהלכות עשיית מלאכה לצורך 'אוכל נפש' ביום טוב

• יש שכתבו שמלאכת 'אוכל נפש' ביום טוב לא הותרה אלא לצורך אכילת 'כזית' ויותר; ויש שכתבו שמלאכת 'אוכל נפש' מותרת אף לצורך אכילה של פחות מ'כזית', וכן הורו כמה מפוסקי זמננו.

• עשיית מלאכת אוכל נפש שלא לצורך יום טוב - באופן ובזמן שניתן להשתמש בתוצאותיה ביום טוב - אינה אסורה מדאורייתא, אלא מדרבנן.

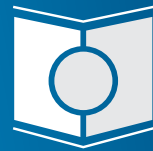
• מלאכת אוכל נפש מותרת ביום טוב רק לצורכו של ישראל, ולא לצורכו של גוי. וכאשר המלאכה נעשית לצורכו של ישראל, אך המאכל שייך לגוי - נחלקו הפוסקים אם מותר לעשותה.

• מנהג ישראל כבר מאות בשנים שלא לשחוט בהמות ביום טוב, מחשש שהבהמה תתגלה כטריפה, ויתברר למפרע שמלאכת השחיטה לא היתה לצורך אוכל נפש. אבל שחיטת עופות מותרת ביום טוב. ועם זאת, בנוגע לימי ראש השנה, יש שכתבו שהמנהג שלא לשחוט בהם אפילו עופות.

מהלכות שבת

• איסור מלאכת 'טוחן' בשבת, קיים רק לגבי מאכלים שהם 'גידולי קרקע', אך לא לגבי מאכלים שאינם גידולי קרקע. ובנוגע לדברים שאינם מאכלים ואינם גידולי קרקע - נחלקו הפוסקים אם יש בטחינתם איסור מדאורייתא, או רק מדרבנן.

• גזיזת צמר מבעלי חיים - בין בחייהם ובין לאחר מותם - אסורה בשבת, משום מלאכת 'גוזז'. מדאורייתא, אסורה רק הגזיזה בכלי, אבל מדרבנן אסורה אף תלישת שיער ביד או בכלי; ויש אומרים שתלישה בכלי אסורה מדאורייתא.

הדף היומי בהלכה

נדונים מרכזיים הנלמדים החודש במסגרת הדף היומי בהלכה

כהלכתא למשיחא?

הסימנים הנלמדים בתקופה זו, במסגרת לימוד הדף היומי בהלכה, מדגישים ביתר שאת ומעניקים משנה תוקף לחשיבותה של תקנה עצומה זו, אשר כל גדולי פוסקי ההלכה בדורנו סמכו עליה את ידיהם הטהורות, ואמרו 'כזה ראה וקדש'.

וכל כך למה?

משום שגם לפני שהתקנה תקנה זו נהגו ישראל לעסוק בלימוד ההלכה כמובן, והיו דורשים בהלכות הפסח שלושים יום קודם לפסח, ובהלכות החג שלושים יום קודם רבים היו עוסקים בהלכות שבת בכל ימות השנה, ובהלכות ספירת העומר בימים שבין פסח לעצרת.

אבל הלכות יום טוב עצמו לא נלמדו על ידי רבים, שכן לפני כל יום טוב למדו את ההלכות המיוחדות לאותו החג. דיני חמץ ומצה, דיני לולב וסוכה, וכן על זה הדרך.

ונותרו הלכות יום טוב מיוחדות ומונחות בקרן זוית, משל היו עוסקות במצוות נדירות שאין הרבים מקיימים אותן בכל שנה ושנה, וכאילו אמרו עליהן שהם כהלכתא למשיחא חלילה וחלילה.

והגם שתופסי התורה יש להם יד ורגל בהלכות אלו, כאשר החזיקו ידיהם גם בהלכות בית הבחירה ועבודת הקרבנות ובכל מקצועות התורה - המון העם, וגם רבים מאברכי הכולל ותלמידי החכמים, לא זכו לכך, ואינם יודעים מה מותר ומה אסור בדיני אוכל נפש ובשאר הלכות יום טוב.

אבל עתה, כשנפוצה תקנת הדף היומי בהלכה בכל אתר ואתר, וכאשר משיאים כל ישראל משאות של אור ההלכה עד שתאיר כל הגולה כולה כמדורה של אש, וייעשו כולם אגודה אחת ללימוד את כל שו"ע 'אורח חיים' עם המשינה ברורה, מתחילתו ועד סופו, זוכים אנו שגם הלכות יום טוב נלמדות ברוב עם ובהדרת מלך.

הלכות אלו, שהן מעשיות מאוד ונוגעות היטב לכל יהודי שקבע מושבו בארץ הקודש שבעה ימים בשנה, ובגלויות ישראל מוסיפין עליהם חמישה ימים נוספים, יקוימו מעתה ביתר הידור, ובמשינה הבנה וידיעה לפרטים ולפרטי פרטים בכל אתר ואתר.

ובזכות לימוד ההלכה נזכה לגאולה השלמה במהרה
הנהלת 'דרשו'

צום הרביעי וצום החמישי... יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמעדים טובים...

הרב ישראל ליוש

שברעה ולברך ולהודות עליה, נדרש לכך פסק זמן למחשבה ועיון, ורק הפסקה להתבוננות שבאה אחרי הצרה יוגן אמצא; יכולה להביא לידי 'ובשם ה' אקרא'...

הרב מפוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל סיפר שלאחר שניצל כ"ק מרן האדמו"ר הגה"ק מבעלזא ז"ע ממלתעות הנאצים יו"ש, ולא נשאר שריד ופליט ממשפחתו כי אם אחיו הגה"צ מבלוגר"י זע"א, נגש אליו אחד מזקני חסידיו וניחמו על אבדן בניו ונכדיו הי"ד, ואיחל לו שלא ידע עוד צער. מיד נענר האדמו"ר, תפס בידו ואמר: "וכי חושד אתה שהיה לי צער...! חלילה, לא היה לי אף פעם צער...!", והאדמו"ר לא נח ולא שקט עד שחזר בו האישי מדבריו, וביקש ממנו שיאמר בפה מלא ג' פעמים: "ח"ו שהיה צער... ח"ו שהיה צער..."

שאלו תלמידיו של המגיד ממעזריטש ז"ע את רבם: כיצד יכול אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה? שלח אותם לגדול תלמידיו האדמו"ר רבי זושא מאניפולי זע"א, חפשו ומצאו אותו כשהוא יושב בבית המדרש מאחורי התנור, לבושו קרעים, ואוכל פת במלח וכל כולו אומר עניות ודלות ויושב והוגה בתורה. אמרו לו: "הרבי שלח אותנו לשאול כיצד אפשר לברך על הרעה כשם שמברכים על הטובה...?"

"בבואי טעות יש כאן" - ענה להם רבי זושא - "שאלות כאלו יש להפנות למי שסבל בחייו וקיבל הייסורים באהבה, הוא יודע כיצד מברכים על הרעה, אני, ברוך ה', לא סבלתי כל ימי חיי...". לשמע תשובתו, קיבלו התלמידים תשובה לשאלתם, כיצד אפשר לברך על הרעה...?"

הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל אשר היה מלומד בצרות, וסיים בהידור כמה מסכתות של ייסורים, הגיב פעם לאחד מבני ביתו שנאנח עמוקות על שנקלע לצרה: "תמחני עליך על אנחתך, הרי הייסורים דומים לאומן שמשבר עצים על מנת לעשות מחלקיהם כלי גאה, וכי מאן דהוא יתאנח על הקורה ששבר האומן...?"

בלומדנו עתה בימי האבלות וזכרון החורבן, הלכות יום טוב, הרי אנו מברכים בקול רם על הרעה כשם שמברכים על הטובה, ועונים ואמרים שאין רע לאומה הישראלית, וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ובזכות לימוד הלכות יום טוב, נזכה שיהפכו הימים לימי ששון ושמחה ומועדים טובים, ובמהרה תחזינה עינינו בשובר לציון, בבנין בית המקדש, אמן ואמן...

שרויים אנו בלבים של חודשי האבלות על חורבן בית המקדש. ושוב, לומדי הדף היומי בהלכה' הלומדים את ההלכות על הסדר, דבר יום ביומו, מוצאים את עצמם לומדים הלכות יום טוב בעיצומם של ימי אבלות.

במאמרים קודמים עסקנו רבות במעלתה של הקביעות, למרות שהענינים הנלמדים אינם ממש קשורים לתקופה, ופעמים אף נראים כמנוגדים וסותרים לה, כפי המפגש הנוכחי, לימוד הלכות יום טוב בימי אבל!

אלא, שאחר התבוננות, אין זו סתירה כלל! ולא רק משום שהתורה היא נצחית, וכל חלק ממנה מתאים לכל עת ולכל זמן, ומצוות תלמוד תורה מתקיימת בהידור רב, כשלומדים כל ענין בכל זמן, אלא גם משום שתשעה באב נקרא אף הוא 'מועד' כדברי הכתוב 'קרא עלי מועד לשבור בחור', וביאורים רבים לקשר בין תשעה באב למועד...

לעתידי לבא יהפכו ימי הצומות, י"ז בתמוז ותשעה באב, לימי שמחה ומועד, כמו שנאמר: 'כה אָמַר ה' צְבָאוֹת צוֹם הַרְבִּיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי... יִהְיֶה לְבַיִת יְהוּדָה לְשִׂשׁוֹן וְלִשְׂמֵחָה וְלִמְעֻדִים טוֹבִים...'. ולא בכדי ימי האבל עצמם יהפכו לימי שמחה, אין זה אלא כדי להורות שכל רע שיוּרד על ישראל מלמעלה, טוב הוא, כדברי השל"ה הקדוש (דרשה לפרשת בלק) שחורבן בית המקדש הוא כ'סותר על מנת לבנות', כי ע"י הצרות, הייסורים והגלויות, מתמרקים העוונות, והם ההכנה הראויה לבנין בית המקדש השלישי בב"א.

זאת הסיבה, מבאר השל"ה, שלעולם יחול תשעה באב ביום שחל יום ראשון של פסח, שבו יצאו ישראל ממצרים, כי גם תשעה באב יהיה בעתיד יום הגאולה, כמו שנאמר: 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות'.

הקב"ה בטובו הגדול, בעת שהמיט עלינו החורבן והגלות, כבר זרע את גרעینی הגאולה, שהרי המשיח נולד ביום תשעה באב, כי כל הנהגתו עם האומה הישראלית היא לטובה.

אמרו חז"ל: 'כשם שמברך על הרעה כך מברך על הטובה', וביארו המפרשים, שכשם שטובה גדולה היא סיבה לשמחה, כך רעה, ח"ו, היא סיבה לשמחה, כי אין רעה שאינה טומנת בחובה טובה.

ר' תנחום למד ענין זה מהפסוק: 'כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא, צרה יוגן אמצא ובשם ה' אקרא', וביאר הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל בשם רבו האדמו"ר מצ'וטרקורב ז"ע שהפסוק 'כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא', פסוק אחד הוא, ואילו 'צרה יוגן אמצא ובשם ה' אקרא' הם שני פסוקים, 'צרה יוגן אמצא' הוא סוף הפסוק, ו'ובשם ה' אקרא' הוא ראשיתו של הפסוק הבא, וזאת משום שאין אין זו עבודה קלה להכיר בטובה

בכל מקום ובכל זמן

קו השיעורים של 'דרשו'

077-2222-666 או 4992*

לשמייעת שיעורי הדף היומי בהלכה הקיסוי 3 משך שיעור יומי כ-5 דקות

מצטרפים ללימוד 'הדף היומי בהלכה'

הסוגיא המרכזית

גידונים מרכזיים הנלמדים
ב'דף היומי בהלכה' החודש*

האם יש להמנע מלברך 'שהחיינו' בימי ספירת העומר? ומה בנדון קניית בגד חדש או קניית דירה? האם צריך להמתין שש שעות אחר בין אכילת גבינה צהובה לבשר? ומה הדין אחר אכילת פיצה שעליה גבינה צהובה נמסה? האם מותר לחמם מים ביום טוב, אף שיכול לחמם מבעוד יום ואין מתקלקל טעמם? העולים להשתטח על קברות הצדיקים שבחוץ לארץ, ונמצאים שם ביום טוב שני, האם צריכים לנהוג דיני יום טוב? האם מותר לבן ארץ ישראל לעלות על מטוס שעתיד לנחות בחו"ל ביו"ט שני?

האם יש להמנע מלברך 'שהחיינו' בימי ספירת העומר? ומה בנדון קניית בגד חדש או קניית דירה?

כתב השולחן ערוך (סימן תצג סעיף א) נוהגים שלא לישא אישה בין פסח לעצרת עד ל"ג בעומר, מפני שבאותו זמן מתו תלמידי רבי עקיבא. וביאר המשנ"ב (סי"ב) שכונת השולחן ערוך לומר שמפני זאת אין להרבות בשמחה.

כידוע בימי בין המצרים כתב השולחן ערוך (סימן תקנא סעיף יז) שטוב להזהר מלומר 'שהחיינו' על פרי ועל מלבוש. וביאר המשנ"ב (שם סי"ב חג-טז) שכיון שימי בין המצרים הם זמן פורענות אין כדאי לומר שהחיינו לזמן הזה [וראה שם שהביא אחרונים שחולקים על השולחן ערוך, והסיק שבשבת אין להחמיר בה]. ולכן יש להמנע מלאכול פרי חדש או ללבוש בגד חדש בימים אלו.

ואם כן כמו כן יש לדון בימי האבלות על מיתת תלמידי רבי עקיבא האם טוב להמנע מלומר 'שהחיינו' כמו ימי בין המצרים או לא. ומצינו שהמשנ"ב (סימן תצג ס"ב) התייחס לברכת 'שהחיינו' בימי הספירה וכתב שאף שאין ראוי להרבות בהם בשמחה, מכל מקום אם נזדמן לו איזה ענין שצריך לברך עליו 'שהחיינו' יברך.

ומה שכתב המשנ"ב 'אם נזדמן, ביאר הגר"ן קרליץ (חוט שני שבת ח"ד קובץ ענינים עמי' שט"ט) שלא יכין אדם שיצא לו לברך שהחיינו דוקא בימי הספירה, אבל אם נזדמן הדבר, מותר אף לכתחילה לברך שהחיינו בימי הספירה, ודעת הגר"ח קניבסקי (בין פסח לשבועות פט"ז הע' א) שמה שכתב המשנ"ב 'אם נזדמן' הוא לאו דוקא. וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"ז תשובה ב) שאף לכתחילה אפשר לברך שהחיינו בימי הספירה, וכן דעת הגר"ש אויערבך (משנ"ב עם הגהות ביצחק יקרא).

עוד דנו הפוסקים לענין קניית בגד חדש או לבישתו בימי הספירה, דעת הגר"ן קרליץ (יד בספירת העומר פל"ד סי' י) שאף שיש נוהגים איסור בדבר [ראה שו"ת דברי מלכאל ח"ג סי' יג ד"ה ומה], מכל מקום לחתן וכלה שלילי נישואיהם בל"ג בעומר וכן להורי החתן והכלה מותר לקנות בגדים חדשים אם לא

והוסיף המשנ"ב (סי"ק טו) שיש להזהר לקחת מפה אחרת כשרוצה לאכול הבשר, ולענין ההפסק בין החלב לבשר כתב שאם לא אכל גבינה קשה מספיק רק לקנח את פיו יפה ולהדיח, כמבואר בשולחן ערוך יורה דעה סימן פט (סעיף ב), אמנם הגר"ש ואזנר (מבית לוי קובץ בעניני יו"ד הלכות בשר בחלב סט"ו והע' טו) הוסיף, שיש רבים הנוהגים [וכן מנהגו] להמתין חצי שעה, והביא סמך למנהג זה מהזהר שהובא בב"י (ס' פט), וכן נהג הגר"ש"ז אויערבך (הלכות שלמה שבועות פ"ב הע' 49).

ולענין גבינה קשה, כתב בשעה"צ (סי"ק טו) שצריך אחר אכילתה להפסיק בברכת המזון, ולהמתין שש שעות, ורק אז יאכל מאכלי בשר.

וגדר גבינה קשה שיש להמתין אחריה שש שעות, כתב הש"ך (יו"ד סי' פט ס"ק טו) שמדובר בגבינה שעמדה ששה חודשים, והט"ז (שם סי"ד) כתב שהכוונה לגבינה מתולעת [דהיינו גבינה שנתהוו בה תולעים, וכמו שהביא הרמ"א בסי' פד סט"ז] וכן כתב החכמת אדם (כלל מ ס"א).

וגבינה צהובה שבזמננו, הורה החזו"א (הגר"ח קניבסקי בשמו, במעשה איש ח"ה עמ' כב) שאינה דומה לגבינה הקשה המוזכרת בפוסקים, ורק אם עמדה שנה צריך להמתין שש שעות בין אכילתה לבין אכילת בשר, וכן דעת הגר"מ פיינשטיין (הובא בספר רבבות יובלות לתלמידיו ר"א גרינבלט ח"ב סי' רס, ובספר משנה הלכות חט"ז יו"ד ט) שהגבינה הצהובה שבזמננו אינה הגבינה הקשה שאחרי אכילתה צריך להמתין שש שעות.

מאידך, דעת הגר"ש"ז אויערבך (הלכות שלמה שבועות פ"ב סי"ג ובהערות), שאחרי גבינה צהובה או גבינה מלוחה צריך להמתין שש שעות אפילו לצורך אכילת בשר עוף, כיון שיש אומרים שבאופן עשיית הגבינה בזמננו היא מתקשה בזמן מועט ואין צריך לכך ששה חודשים כמו בזמן השולחן ערוך, וגם אחוזי השומן הגבוהים גורמים שהשפעתה נשארת בחלל הפה שעות הרבה, וכן הורה הגר"ש ואזנר (שו"ת שבט הלוי ח"ב סי' לה, קובץ מבית לוי ניסן-סיון עמ' פה וקובץ עמ' כג) שכיום שמעמידים אותה על ידי חומרים מתקשה הגבינה כאילו עמדה ששה חודשים, והיא כמי שהועמדה בקיבה שהיא חריפה וחזקה שראוי להמתין על זה, וגם שלא ידוע אם עברו עליה ששה חודשים, וכמו כן יש לצרף את דעת הפוסקים שהחמירו בגבינה קשה אפילו אם עמדה פחות מששה חודשים. וכן הורה הגר"ש אלישיב (הלכות חג בחג ספירת העומר ושבועות פ"ח הע' 111, ובספר אשרי האיש ח"ג עמ' תמב).

ואם ישן אחרי אכילת גבינה צהובה או גבינה קשה שלנו, הורה הגר"ש אלישיב (הלכות חג בחג שם, הע' 118, אשרי האיש שם) שאם ישן לפחות ג' שעות, נחשב להפסק ואפשר להקל בזה, ואף לאחר שינת יום, והוא על פי המבואר בדעת קדושים (לא"א מבוטשטש יו"ד סי' פט ס"ק ד) שאפשר לצרף את שינת הלילה כסניף להקל שישב כהפסק. והוסיף הגר"ש אלישיב (שם), שדוקא לענין גבינות אלו אפשר להקל בזה, אבל דבר שמחמתו צריך להמתין מעיקר הדין שש שעות, וכגון אחרי בשר [ואפילו בשר עוף], אין השינה נחשבת להפסק.

ואף לאחר אכילת פיצה, שהגבינה הצהובה כבר נמסה ואין בה חשש שתשאר בין השיניים, הורה הגר"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"א סי' נח) לא ראינו שגם בזה צריך להחמיר ולהמתין שש שעות, מפני שנמשך טעמה בפה זמן רב.

הספיקו לעשות זאת קודם לכן, והוא הדין שמותר לבעל ברית או לבעלי השמחה בשמחת בר מצוה ללבוש בגדים חדשים, וכעין זה כתב בספר מקור חיים (פ"ו). ובשו"ת אור לציון (שם) כתב, שאין שום מנהג לאסור לקנות או ללבוש בגדים חדשים בימי הספירה ואף לקנות דברים גדולים וחשובים, ואין שום מנהג אבלות בימי הספירה אלא בנישואין ותספורת בלבד [וראה דעות הפוסקים בספר הלכות חג בחג-ספירת העומר-פ"ז סי' ו' ובהערה שם].

ולגבי העברת דירה בימי הספירה, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' קלה אות ג) שלכתחילה אין לעבור דירה אלא בל"ג בעומר או מר"ח סיון ואילך, ולצורך מל"ג בעומר ואילך, ובמקום צורך גדול אפשר להקל בזה עד ר"ח אייר. מאידך, דעת הגר"ש אלישיב והגר"ח קניבסקי (הלכות חג בחג שם הע' 26) שאין שום איסור לעבור דירה בימי הספירה, ובפרט בארץ ישראל שיש בזה משום מצות ישוב ארץ ישראל, ואף מותר לסייד את הדירה קודם שנכנסים אליה. והוסיף הגר"ח קניבסקי בשם אביו הגר"ח קניבסקי (שם) שהעולם טועים ומדמים את מנהגי האבלות של ספירת העומר למנהגי האבלות של בין המצרים.

ולענין קניית דירה בימי הספירה, דעת הגר"ש ואזנר (מבית לוי קובץ בעניני ניסן עמ' פח) שאם יש צורך בקניית דירה מותר לעשות זאת בימי הספירה, ובפרט בארץ ישראל שיש בזה משום מצות ישוב ארץ ישראל, וסויד דירה מותר בכל אופן.

האם צריך להמתין שש שעות אחר בין אכילת גבינה צהובה לבשר? ומה הדין אחר אכילת פיצה שעליה גבינה צהובה נמסה?

כתב הרמ"א (סימן תצג סעיף ג) ונוהגים בכמה מקומות לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של שבועות, ונראה לי הטעם שהוא כמו השני תבשילין שלוקחים לבילי פסח זכר לפסח וזכר לחגיגה, כן אוכלים מאכלי חלב ואחר כך מאכל בשר, וצריכים להביא עמם שתי לחם על השולחן שהוא במקום מזבח, ויש בזה זכרון לשתי הלחם שהיו מקריבים ביום הביכורים. וביאר דבריו המשנ"ב (סי"ק יד) שכונתו שכתב שבפסח עושין זכר לקורבן, כן אנו צריכים לעשות בשבועות זכר לשתי הלחם שהיו מביאין, ועל כן אוכלים מאכלי חלב ואחר כך מאכלי בשר, וצריכים להביא עמם שתי לחמים, שהרי איסור לאכול בשר וחלב מלחם אחד, ויש בזה זכרון לשתי הלחם.

* הנושאים המובאים במדור זה מקורם במ"ב מהדורת דרש בסימנים אלו, ולהלכה למעשה יש לעיין במקורות.

האם מותר לחמם מים ביום טוב, אף שיכול לחמם מבעוד יום ואין מתקלקל טעמם?

כתב השולחן ערוך (סימן תצה סעיף א) כל מלאכה האסורה בשבת אסורה ביום טוב, חוץ ממלאכת אוכל נפש, וחוץ מהוצאה והבערה, אמנם הרמ"א הביא שיש מחמירים אפילו באוכל נפש עצמו שלא לעשות ביום טוב, כאשר אינו מפיג טעם אם עושים אותו בערב יום טוב. ובביאור השיטה המחמירה כתב המשנ"ב (ס"ק ז) שרבנן אסורו זאת, כדי שלא יעבור עליו כל היום במלאכות וימנע משמחת יום טוב ועוד כתב (ס"ק ח) שכתבו האחרונים שנקטינן למעשה כסברת היש מחמירים. אמנם לישה אפיה ושחיטה ובישול כתב המשנ"ב (ס"ק ח) שיש בהם חיסרון טעם אם יעשו מערב יום טוב, שאין לחם שנאפה היום כלום שנאפה מאתמול, ולא תבשיל שנתבשל היום כתבשיל שנתבשל מאתמול, ודנו הפוסקים שבזמנינו שיש מקררים ומקפאים, שניתן לאפות ולבשל בערב יום טוב ולשמור המאכלים בהקפאה וכדומה, מה יהיה הדין לאפות ולבשל ביום טוב לפי השיטה המחמירה.

דעת הגר"ב קרליץ (חוט שני י"ט פ"ב ס"ק ב) שמותר לבשל ביום טוב לכתחילה, כיון שטעמו של תבשיל שהוציאוהו ממקרר וחימומוהו אינו משובח כטעמו של תבשיל שהתבשל באותו יום. מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (הלכות המועדים פ"ב הע' 37) שגם אם טעמו אינו שונה כלל כשמוציאים אותו מהמקרר, מכל מקום מותר לבשלו ביום טוב, שכן שבטבעו הוא מפיג טעמו, לא חילוקי חכמים בדבר, והתירו לבשלו ביום טוב בכל ענין.

ואף תבשילים שמבשלים לצורך ליל יום טוב, שאינם מפיגים טעמם כלל אם מבשלים מבעוד יום, דעת הגר"ש אלישיב (שם) שמכל מקום מותר לבשלה ביום טוב, כיון שבטבעם הם מפיגים טעמם מיום ליום, ואף שיש עצה לשומרם מכל מקום לא חילוקי חכמים בדבר, והתירו לבשלה ביום טוב בכל ענין.

ולגבי מים שטעמם אינו מתקלקל אם מחממם מבעוד יום, ויכול להיחם מערב יום טוב על גבי האש כדי לשמור על חומם, דעת הגר"ש אויערבך (שש"כ פ"ב הע' י) שאין צריך לחממם מבעוד יום, כיון שיש בכך הוצאה ממונית, מחמת הגז או החשמל שצריך להדליק מבעוד יום כדי לשמור על חומם, וכן מחמת שהמים מתמטטים על ידי השהייתם על גבי האש מבעוד יום, ועוד, שיתכן שישתו הרבה ויחסרו לו מים ביום טוב, ומשום כך מותר לחמם מים ביום טוב לכתחילה, גם בלא שינוי. וכן דעת הגר"ב קרליץ (שם) שמותר הדבר, שהרי לא הצריכו חכמים את מי שרוצה לאכול מאכל חם ביום טוב להעמידו על גבי האש מערב יום טוב כדי להימנע מבישולו ביום טוב.

העולים להשתטח על קברות הצדיקים שבחוץ לארץ, ונמצאים

שם ביום טוב שני, האם צריכים לנהוג דיני יום טוב?

כתב השולחן ערוך (סימן תצו סעיף ג) בני ארץ ישראל שבאו לחוצה לארץ, אסורים לעשות מלאכה ביום טוב שני בשוב אפילו דעתו לחזור. וביאר המשנ"ב (ס"ק י) שדווקא בשוב נאסר בעשיית מלאכה, אבל אם יצא מהישוב למדבר וכדומה אין צריך בן ארץ ישראל להתנהג כמנהג חוץ לארץ כיון שאין דעתו להשתקע שם.

ובגדר 'שוב' שיהיה נאסר במלאכה, הביא המשנ"ב (שם) בשם הפוסקים שדווקא ישוב של ישראל [ולכן כל עוד שכן ארץ ישראל לא הגיע לישוב ישראל אין צריך להתנהג כחומרי חוץ לארץ].

ואף אם אין דרים שם אלא יהודים מועטים, כתב בשו"ת אגרות משה (יו"ד סי' כד אות ב) שנקרא ישוב של ישראל ואסור לבן ארץ ישראל לעשות שם מלאכה, וכן דעת הגר"ש אלישיב (יום טוב שני כהלכתו פ"ג הע' ט).

ואף במקום ישוב של ישראל שאינם שומרי תורה ומצוות, דעת הגר"ש אלישיב והגר"ש אויערבך (שם הע' כא) שאסור לעשות שם מלאכה, שאע"פ שלא יבוא הדבר לידי מחלוקת כשיראו שבני ארץ ישראל עושים שם מלאכה, מכל מקום לא חילוקי חכמים בדבר ואסור בכל אופן. והוסיף הגר"ש אויערבך (שם), שאף יתכן שיחזור אחד מבני העיר בתשובה, ויש לחוש שיחשוב שמותר לו לעשות שם מלאכה ביום טוב שני. אכן, במקום המוחזק שאין בו יהודים, דעתו (שם הע' לב) שאין צריך לחוש שמא דרים שם יהודים.

ומקום נפש בחוץ לארץ שאין דרים בו יהודים אך מגיעים לשם לנופש גם במשך שאר ימות השנה, דעת הגר"ש אויערבך והגר"ש אלישיב (שם) שנחשב מקום זה כמקום ישוב של ישראל, ואסור לבן ארץ ישראל שבא לשם לנופש לעשות מלאכה ביום טוב שני. אך אם אין באים לשם יהודים במשך השנה, דעתם (שם) שמותר לו לעשות מלאכה בפני בני חוץ לארץ שבאו לשם לנופש בה, כיון שאינו נחשב מחמת זה כמקום ישוב של ישראל. והוסיף הגר"ש אויערבך (שם) בטעם הדבר, שכוין שיוודעו בני חוץ לארץ שכשם שהם אינם קבועים שם כך גם שאר האנשים אינם קבועים שם, אין בזה חשש מחלוקת, כיון שיתלו שבאו מארץ ישראל. ואם יש לו ספק אם באים לשם יהודים [אף שאינם שומרי תורה ומצוות] במשך השנה, דעת הגר"ש אלישיב (שם) שיש להחמיר שלא לעשות שם מלאכה ביום טוב שני, ודעת הגר"ש אויערבך (שם) שיש להקל בזה.

ולגבי מקומות קברי צדיקים בחוץ לארץ שנסאפים שם ביום טוב אנשים רבים, ואף מבני ארץ ישראל, כתב בשו"ת שבת הלוי (ח"ט סי' קכד אות א) שאסור לבני ארץ ישראל הנמצאים שם לעשות מלאכות ביום טוב שני, אף שאין שם ישוב שגרים בו יהודים, כיון שמחמת ריבוי האנשים הנמצאים שם, יתפרסם

בחוץ לארץ שאין נוהגים שם דיני יום טוב שני, ובפרט בזמנינו שהפרסומת והתקשורת מצויים, ויהיה בכך זלזול ביום טוב. ועוד, שכיון שנמצאים במקומות אלו יהודים שבאו מארצות אחרות ומחוייבים ביום טוב שני, יש חשש מחלוקת וזלזול ביום טוב כשיראו את בני ארץ ישראל עושים מלאכה.

ולענין חבורת שוחטים בני ארץ ישראל הנמצאים בחוץ לארץ מחוץ לתחום, כתב בשו"ת שבת הלוי (ח"ד סי' עב) שאין להקל להם לשחוט ביום טוב שני, כיון שרבים הם ויתכן שיתפרסם הדבר למחרת ויוודע לבני העיר הסמוכה, ויהיה בכך זלזול ביום טוב, ועוד, שיש בכך חילול השם כשיראו הנכרים שיהודים מחללים יום טוב.

האם מותר לבן ארץ ישראל לעלות על מטוס שעתיד לנחות בחו"ל ביו"ט שני?

ואף תוך התחום לישוב ישראל בחוץ לארץ כתב המשנ"ב (שם), שנחשב לתוך העיר, ואסור לבן ארץ ישראל לעשות בו מלאכה ביום שני.

וטעם הדבר מבואר במשנ"ב סימן רמד ס"ק ט, שכיון שרגילים אנשי העיר לצאת לפעמים מהעיר וללכת עד סוף התחום, נחשב מקום זה כחלק מהעיר לענין דבר שיש בו משום מראית העין.

ואם כששוהה מחוץ לתחום רואה שם בן חוץ לארץ שיצא מחוץ לתחום עירו באופן מיקרי וארעי, דעת הגר"ש אויערבך (יו"ט שני כהלכתו פ"ג הע' יח) שאין לבן ארץ ישראל לעשות מלאכה שם, מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (שם) שמותר לעשות מלאכה בפניו, מפני שחכמים לא גזרו איסור באופן זה.

ולעלות לטיסה מארץ ישראל לחוץ לארץ כשהמטוס אמור לנחות בחוץ לארץ ביום טוב שני, דעת הגר"ש אלישיב והגר"ב אבא שאול (יום טוב שני כהלכתו פ"ג הע' כח) שאין להתיר אלא אם כן נמל התעופה בחוץ לארץ נמצא מחוץ לתחום של ישוב ישראל, וכמו כן אין נמצאים שם יהודים העובדים בו בקביעות. ואף באופן זה, דעת הגר"ב אבא שאול (שם) שלאחר הנחיתה אין להיכנס לעיר עד מוצאי יום טוב שני. והגר"ש ואזנר כתב (יום טוב שני כהלכתו תשובות סי' י אות א), שאף אם לא יגיע לחוץ לארץ עד מוצאי יום טוב שני, אין לטוס לחוץ לארץ, כיון שמצויים במטוס בני חוץ לארץ שאינם שומרי תורה ומצוות הנוסעים באיסור, ואין לזלזל ביום טוב שני בפניהם. אכן בשעת הדחק, דעתו (שם) שמותר לעשות כן אם ינחת במוצאי יום טוב שני. מאידך, דעת הגר"ש אויערבך (שם פ"ג הע' כז) שיתכן שמותר לבן ארץ ישראל לטוס לחוץ לארץ אף אם נוחת שם ביום טוב שני, וגם אם נמל התעופה נמצא בתוך התחום של ישוב ישראל, כיון שהרואים יתלו שנמצאים שם בני ארץ ישראל, ולכן גם אם יראו אותם עושים מלאכה, אין חשש שיחשבו שהם בני חוץ לארץ המזלזלים ביום טוב שני.

